

VRYWARING

Hierdie verslag is 'n vertaalde weergawe van die Ouditkomitee verslag wat goedgekeur en onderteken is. Die gedeelde Ouditkomitee aanvaar geen verantwoordelikheid vir moontlike wanvertolkings gedurende die vertalingsproses nie.

Deel 3 – Verslag van die Ouditkomitee

VERSLAG VAN DIE OUDITKOMITEE VAN DIE WES-KAAP PROVINSIALE REGERING OOR DIE ONDERWYSDEPARTEMENT (BEGROTINGSPOS 5) VIR DIE FINANSIEËLE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2009

1. Inleiding

Die Ouditkomitee bied die verslag vir bogenoemde finansiële jaar geëindig op 31 Maart 2009 met genoëé aan.

2. Ouditkomiteelede en bywoning

Die Ouditkomitee bestaan uit die lede wat hieronder genoem word: Daar word verwag dat die komitee 'n minimum van VIER keer per jaar sal vergader ooreenkomsdig sy goedgekeurde opdrag. In die afgelope jaar is SES vergaderings gehou:

3. Lede vir die jaar	Aantal vergaderings bygewoon
Mnr RG Nicholls (Voorsitter – kontrak het 31 Julie verstryk)	6
Dr L Kathan	6
Me B Daries	6
Me P White	6
Mnr L Mdunyelwa (Aangestel as komiteelid op 1 Oktober 2008 en sedertdien aangestel as die tussentydse voorstuur sedert 1 Augustus 2009)	2

4. Ouditkomitee se verantwoordelikheid

Die Ouditkomitee rapporteer dat hulle hulle verantwoordelikhede nagekom het soos bepaal in artikel 38 (1) (a) van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (Wet 1 van 1999) en Tesourieregulasie 3.1.13, soos vereis.

Die Ouditkomitee noem verder dat hulle die gepaste Opdrag as hulle Ouditkomiteehandves aangeneem het. Die Ouditkomitee het hulle sake gereël en verantwoordelikhede nagekom ingevolge hierdie handves

5. Doeltreffendheid van interne kontrole

Volgens ons mening, gebaseer op verslae ontvang van die diensverskaffers en deur die inligting gerapporteer tydens die Ouditkomiteevergaderings, het die operasionele interne kontroleomgewing sekere betekenisvolle gebreke, wat in die finansiële jaar eindigend Maart 2010 uitgeskakel moet word.

Die gevinstige struktuur, die Ouditmoniteringspan het nie genoegsaam gehandel met die bevindings genoem deur die Ouditeur-generaal en ondersteun deur die Ouditkomitee, die Departement van Interne Ouditering en SKOOR nie. Alhoewel hierdie kwessie voorheen gerapporteer is, is aan 36% van hierdie items nog nie aandag gegee nie.

6. Interne audit

Die Interne Oudit het teen die einde van die verslagjaar van 'n uitbestede verskaffer na 'n interne verskaffer oorgeskakel. Nietemin, soos die afgelope drie jaar gerapporteer is, het Interne Ouditering nie doeltreffend gefunksioneer deur die nodige positiewe veranderinge aan te bring nie, want dit het nog steeds totaal onvoldoende personeelvoorsiening. Gevolglik kon die goedgekeurde 2008/09 Interne Ouditplan nie in geheel geïmplementeer word nie.

7. Die gehalte van monitering wat gedurende die jaar plaasvind en maandelikse of kwartaallikse verslae voorgelê ingevolge die WOFB en die Wet op die Verdeling van Inkomste

Daar is slegs gedeeltelik voldoen aan die vereistes van die WOFB en die Wet op die Verdeling van Inkomste wat maandelikse en kwartaallikse verslae betref. Hierdie verslae is nie gereeld aan die Auditkomitee voorgelê nie.

8. Risikobestuursfunksie

Die vestiging van 'n Risikobestuursfunksie het nie plaasgevind ingevolge die Tesourievereistes nie, maar is agterna beplan vir die aandag van senior bestuurslede tydens die nuwe finansiële jaar.

9. Evaluering van finansiële state

Die Auditkomitee het:

- die geouditeerde finansiële state wat in die jaarverslag van die Ouditeur-generaal en die Rekenpligtige Beampte ingesluit moet word hersien en bespreek;
- die Ouditeur-generaal se bestuursbrief en die bestuur se respons daarop in hersiening geneem; en
- betekenisvolle aanpassings wat uit die audit voorgekom het, in hersiening geneem.

Die Auditkomitee stem saam met en aanvaar die Ouditeur-generaal se gevolgtrekking oor die jaarlikse finansiële state en is van mening dat die geouditeerde finansiële state aanvaar kan word en saamgelees kan word met die verslag van die Ouditeur-generaal.

Die Departement word weereens gelukgewens met die verkryging van 'n ongekwalifiseerde opinie van die Ouditeur-generaal.

10. Prestasie-inligting

Die Ouditeur-generaal het betekenisvolle kwessies geïdentifiseer met betrekking tot die kernlewering van onderwys soos die volgende:

- WVI – MIV en VIGS-toekenning
- WVI – Nasionale Skoolvoedingsprogram
- Dinaledi-skole-inisiatief
- Leerdervervoerskema
- Voorsieningsbestuur

Volgens die Ouditeur-generaal sal hierdie items deel vorm van hulle audit-opinie van die 210-finansiële jaar. Die Departement is dus versoek om hierdie items aan te spreek as deel van hulle deurlopende korrigerende prosesse en, sou daar nie hieraan voldoen word nie, sal dit uitloop op 'n gekwalifiseerde auditverslag in 2010.

11. Ander areas van besorgdheid

Die lewering van gehalteonderwys word verhinder deur (onder andere):

- Inkonskwente kommunikasie tussen Hoofkantoor, distrikskantore en skole;
- 'n Gebrek aan duidelikheid van rolle en verantwoordelikhede tussen die bogenoemde Hoofkantoor, distrikskantore en skole; en
- Oneffektiewe beheermeganismes.

Samevatting

Hierdie Ouditkomitee wil graag herhaal dat goeie korporatiewe beheer en doeltreffende interne kontrole, veral in die geïdentifiseerde risikobestuurareas, in die nuwe finansiële jaar prioriteit sal geniet.

Soos in die vorige onderskrif aangedui, is die kernfunksie van die Departement 'n kwessie wat hersiening en aandag nodig het, om die gehalte van onderwys en vlakke van prestasie te verbeter. Indien doelmatige strukture geskep word, sou dit betekenisvol kon bydra tot 'n bevorderlike leermilieu.

**MNR L MDUNYELWA
TUSSENTYDSE VOORSITTER VAN DIE OUDITKOMITEE
VAN DIE WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
21 AUGUSTUS 2009**

HIERDIE ARTIKEL GEE 'N BEKNOpte OPSOMMING VAN ONS OUDITKOMITEE SE BEVINDINGS T.O.V. SKOLE IN DIE WES-KAAP. DIT MAAK DEEL UIT VAN ONS OUDITKOMITEEVERSLAG VIR MAART 2009.

Report brands SA schools 'dysfunctional'

MPUMELELO MKHABELA

A HIGH-level panel of education experts has concluded that South African schools are largely "dysfunctional".

In a report, commissioned by former minister of education Naledi Pandor, the Ministerial Committee on a National Education and Evaluation Development Unit found indications of "systematic collapse" in schools. "The committee has received consistent reports from schools about confusion, suspicion, and, at times outrage, about the underlying dysfunctionality of schools," the report says.

"Teachers and principals report about time lost because of absentee teachers, incompetent principals, and under-prepared district officials. The culture of teaching and learning has, for all intents and purposes, disappeared, especially in

rural and township schools."

To resolve the problems, the committee, chaired by renowned educationalist Professor Jonathan Jansen, has recommended the promulgation of legislation "as soon as possible" to establish a permanent independent body to conduct monitoring and evaluation at all schools.

"The unit officials must be endowed with legal and political authority to enter classrooms for purposes of monitoring and evaluation," the report says.

The report indicates that while teachers are often singled out, district and provincial authorities are also to blame for failing schools.

The committee's attention was also drawn to the plethora of policies that require teachers to toil away at endless paperwork, taking the emphasis away from the classroom.

The report has been published for public comment.

Deel 4 – Jaarlikse Finansiële State

Inhoud	Bladsy
Verslag van die rekenpligtige beampte	1
Verslag van die Ouditeur-Generaal	7
Toewysingstaat	12
Aantekenige by die Toewysingstaat	22
Staat van Finansiële Prestasie	23
Staat van Finansiële Posisie	24
Staat van Verandering in Netto Bates	25
Kontantvloeistaat	26
Rekeningkundige beleid	27
Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state	36
Onthullingsnotas by die finansiële state	47
Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state	53

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Verslag van die Rekenpligtige Beampte aan die Uitvoerende Gesag en Proviniale Wetgewer van die Republiek van Suid-Afrika

1. Algemene oorsig van die stand van finansiële sake

Die jaar onder oorsig was uitdagend, gegewe die uitkoms van die Nasionale Senior Sertifikaat resultate van die eerste kohort van Graad 12 leerders wat eksamens geskryf het op grond van die Nasionale Kurrikulumverklaring. Alhoewel dit effens laer was as die wat in vorige jare behaal is, was die resultate vir die provinsie steeds die hoogste in die land. Deur sy Nasionale Leerderprestasiestrategie het die Departement spesiale aandag aan daardie skole gegee wat 'n slaagsyfer van onder 60% behaal het in die vorige jaar. Dit moet genoem word dat meer as 50% van die skole wat aan die program deelgeneem het hulle resultate verbeter het tot bo 60%. Sommige nuwe skole het egter aan die program begin deelneem.

Daar is volgehou om gefokusde aandag aan die literêre en numeriese vlakke te gee. Die primêre skole wat goed presteer het onder moeilike omstandighede, het toekennings gekry.

Die VKO- sektor bly hoog op die prioriteitslys en daar is klem gelê op infrastruktuur en verwante dienste. Die Departement is steeds verbind daartoe om die inname van leerders te verhoog om te verseker dat daar 'n landswye uitrol van graad R is.

Die VOO- kolleges het hulle kapitale uitleg voltooi onder die Rekapitalisasiotoekenning met drie jaar van kapitalisasie. Die oploop van geldte vir NK(B)-kursusse bly 'n uitdaging vir die kolleges soos wat die NATED-kursus uitgefasseer word.

Die Departement het dit reggekry om 99.85% van die aangepaste begroting te spandeer. Die doelwit wat deur die Proviniale Tessourie gestel is, is dat departemente nie moet onder- of oorspandeer met meer as 1% nie. Die staat van prestasie reflekteer 'n onderuitgawe van R13,6 miljoen.

Die redes vir die onderuitgawe sluit die volgende in:

- Infrastruktuur onderspandering was as gevolg van verbintenis aan kapitale projekte wat weens uitdagings om grond te verkry nie voltooi kon word nie.
- Die WKOD het nie geslaag om sekere doelwitte te bereik nie. In sommige areas was besteding effens laer as wat beplan is.
- Waar moontlik het die Departement voorkomende aksie ingestel deur goeie beplanning, die maak van scenario-ontledings van veranderinge en die aanpassing van projekplanne dienooreenkomsdig.

Virement

Die Proviniale Tessourie het die volgende viremente tussen hoofafdelings in die begroting goedgekeur:

Verskuiwing van R798 000 van program 1 na program 4 weens die uitbetaling van agterstallige BSD wat teruggedateer is van Januarie 2008.

Verskuiwing van R15 096 000 van program 1 na program 5 weens opgehoopte verlof wat uitbetaal is aan KS-opvoeders wat oorgeplaas is na kolleges in terme van die VOO Wet. nr. 16 van 2006 so wel as vir personeel wat van die opsie gebruik gemaak het om uit die stelsel te gaan

Verskuiwing van R2 353 000 van program 1 na program 5 weens opgehoopte verlof wat uitbetaal is aan KS-opvoeders wat oorgeplaas is na kolleges ingevolge die VOO Wet. nr. 16 van 2006 so wel as vir personeel wat van die opsie gebruikgemaak het om uit die stelsel te gaan, sowel as vir personeel wat gekies het om die stelsel te verlaat.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Verskuiwing van R3 273 000 van program 1 na program 5 weens addisionele fondse wat beskikbaar gemaak is aan VOO- kolleges as gevolg van die implementering van NK(B).

Verskuiwing van R788 000 van program 1 na program 7 weens die groei in aantal leerders wat gesubsidieer word in Graad R-skole.

Verskuiwing van R4 287 000 van program 3 na program 2, R292 000 van program 1 na program 2, R1 049 000 van program 6 na program 2 en R6 181 000 van program 8 na program 2. Hierdie verskuiwings is almal as gevolg van oorbesteding op goedere en dienste wat veroorsaak is deur die totstandkoming van 'n nuwe distrikskantoor en die hermeubilering daarvan so wel as vergoeding vir werknelmers.

2. Dienste gelewer deur die Departement

2.1 Inkomstebeleid

Die Departement vra fooie vir eksamenverwante dienste, soos die merk van vraestelle en versoek vir kopieë van senior sertifikate. Die tariewe vir hierdie dienste word bepaal deur die Nasionale Departement van Opvoeding.

Die Departement verskaf 'n reprografie- en drukdiens aan ander staatsdepartemente in die provinsie teen 'n nominale fooi.

2.2 Gratis dienste

Die Departement verskaf nie enige ander gratis diens wat andersins beduidende inkomste kon gegenereer het nie.

2.3 Inventaris

Die inventaris wat op jaareinde bestaan het, is saamgestel uit werk-in-proses wat verband hou met konstruksiekontrakte. Werk-in-proses word gedefinieer as daardie konstruksiekontrakte waarvoor dienste gelewer is, maar waarvoor daar nog retensiefondse is wat nog moet betaal word, soos wat oorengerek is met die verskaffer op grond van kontraktuele verpligtinge. Die bedrag van WIP is R125 586 miljoen vir die jaar onder oorskig.

3. Kapasiteitsbeperkings

Alhoewel die Departement die meeste van sy doelwitte bereik, is daar steeds sekere leemtes wat bly bestaan.. Die totstandkoming van kringspanne op distriksvlak om verbeterde ondersteuning te verskaf is in die algemeen verwelkom deur skole. Die Departement glo dat hierdie kringspanne sommige van die uitdagings wat skoleervaar sal aanspreek.

Skole beleef uitdagings om personeel met toepaslike vaardighede en behoorlike kwalifikasies vir sekere vakke te vind. Vakke soos Wiskunde en Wetenskap staar kritieke tekorte in die oë. Die departement het 'n beursstelsel wat die uitdaging deels aanspreek. Die Nasionale Departement van Onderwys is egter besig om moontlike oplossings te ondersoek.

Die vakante poste in die Hoofkantoor, veral in die transversale dissiplines soos Menslike Hulpbronbestuur, Verkrygingslynbestuur en Finansiële Rekeningkunde bly 'n uitdaging. Die Departement vul kritieke poste op 'n deurlopende basis.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

4. Benutting van donateurgeld

Die Departement het geen betekenisvolle fondse van donateurs ontvang nie.

5. Handelsentiteite en openbare entiteite

Die Departement het geen entiteite wat as sulks kwalificeer en onder die PFMA-wet val nie.

6. Organisasies waaraan oordragbetalings gemaak is

Daar word verslag gedoen van 'n lys van oordragbetalings in Aanhangsel 1C van die jaarlikse finansiële state. Die departement maak oordragbetalings aan verskeie opvoedkundige instellings.

Oordragbetalings word gemaak aan opvoedkundige instellings in terme van die relevante wet van die Parlement wat hulle reguleer. Oordragbetalings word byvoorbeeld aan gewone openbare skole gemaak vir norme en standaarde soos uiteengesit in terme van die Suid-Afrikaanse Skolewet. Verwys asseblief na aanhangsel 1C vir 'n meer gedetailleerde verduideliking vir elke tipe onderwysinstansie.

Die departement pas art 38(i)(j) van die PFMA-wet streng toe waar opvoedingsinstansies wat oordragbetalings ontvang moet bewys dat hulle die fondse spandeer vir die doeleindes waarvoor dit bestem is. Die relevante instansies moet 'n sertifikaat uitreik en onderteken tot daardie effek voordat die volgende oordragbetaling gemaak word. Dan is hulle ook verantwoordelik vir die indiening van geouditeerde finansiële state ,op grond van die relevante wet van toepassing op onderwysinstansies, teen 'n verwagte datum vir oorsig en nakoming. Hierdie proses word op 'n aanhoudende basis gemonitor.

7. Publieke private vennootskappe (PPP)

Die Departement het nie by enige sodanige reëlings betrokke geraak nie.

8. Korporatiewe beheerooreenkomste

Huidige Tessourieregulasies bepaal dat 'n risikogebaseerde benadering gevvolg moet word tot 'n interne audit. Hierdie benadering stem ooreen met die King II-verslag.

'n Risikogebaseerde benadering vereis die dekking van alle beduidende risiko's, maar is nie beperk daar toe om te fokus op operasionele en strategiese risiko's nie.

Die Provinciale Tessourie voer die funksie van interne audit huidiglik uit met die hulp van 'n buite diensverskaffer, Sihluma Sonke Consortium. Gedurende die loop van die finansiële jaar is hierdie funksie gesentraliseer na die departement.

Die departement het 'n Auditkomitee wat bestaan uit onafhanklike lede. Dit is tans die vyfde jaar wat die komitee funksioneer. Die komitee vergader gereeld en is konstant in interaksie met bestuur. Die interne- audit- funksie doen direk verslag aan die auditkomitee.

Die Departement het 'n risiko-assesseringseenheid. Een van die hooffunksies is om 'n risikobestuursbeleid wat inlyn is met die Provinciale Tesourie Bestuursbeleidsraamwerk te ontwikkel. Die Departement het 'n Ondernemingsrisikobestuurskomitee tot stand gebring wat geleid word deur die Superintendent-Generaal. Hierdie komitee sal fokus op die bestuur van strategiese risiko's vir die Departement. Die operasionele risiko's word gemonitor deur die Auditmoniteringspan wat 'n verslag sal verskaf aan die Ondernemingsrisikobestuurskomitee.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Senior Bestuur voltooi jaarliks 'n verklaring van "geen konflik van belang nie" en dien dit in. Alle bodkomiteelede en alle personeel in Verkrygingslynbestuur moet ook enige konflik van belang verklaar.

Die veiligheid van leerders en opvoeders by skole is 'n groot uitdaging en die departement het 'n venootskap gevorm met ander relevante provinsiale departemente om hierdie kwessie aan te spreek. Die departement het 'n direkторaat wat gewy is daaraan om te handel met skoolveiligheid en dwelverwante aangeleenthede.

9. Gestaakte aktiwiteite/aktiwiteite wat gestaak moet word

Geen.

10. Nuwe/voorgestelde aktiwiteite

Geen.

11. Batebestuur

Die Departement het alle mylpale bereik soos uiteengesit in terme van die Batebestuur- hervormings. Die bateverifikasieproses word tweejaarlike gedoen om volgehoue verbetering te verseker. Alle bates is dus vasgelê op die bateresister en die toestand/kondisie van elke bate is aangeteken.

12. Gebeure na die verslagdoeningsdatum

Geen.

13. Prestasie-inligting

Daar word op 'n kwartaallikse basis vanprestasie-inligting rekord gehou en dit word dan ingedien by die Provinsiale Tesourie Sekereprestasie-inligting is nie beskikbaar nie en die Departement is besig met 'n proses om toepaslike stelsels en procedures te identifiseer om rekord te hou van die relevante inligting. Die Departement is besig om 'n elektroniese Menslikekapitaal-verlofbestuurstelsel vir die vaslegging van bywoningsregisters te loods. Die stelsel is daarop gemik om afwesigheid by skole op te spoor om die Departement in staat te stel om matreëls in te stel om bywoning te verbeter.

14. SKOOR-resolusies

Verwysing na vorige auditverslag en SKOOR-resolusies	Vak	Bevindings oor vordering
Resolusie 1: Ouditverslag 2004 Paragraaf 5.4(ii)	Ongemagtigde besteding: Uitgawe op die geletterdheidsprogram 1991/92 - R21.949 miljoen en oorbesteding op die begroting van die vorige Administrasie: Huis van Verteenwoordigers 1995/96 - R10.707 miljoen	Die Wes-Kaapse Wet op die Verligting van Geërfde Skuld, 2009 (No 7 van 2009) Die Provinsiale Tessourie sal riglyne verskaf oor hoe die boeke van albei departemente (15 &70) aangesuiwer moet word. Die balans sal aangesuiwer word in die 2009/10 finansiële jaar.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Verwysing na vorige ouditverslag en SKOOR- resolusies	Vak	Bevindings oor vordering
3. Onderwys	<p>Beheerkwessies</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestuur behoort strenger kontrole toe te pas oor stawende dokumente van die Departement. Bestuur behoort 'n plan te ontwikkel om nakoming van die kontroles wat geïmplementeer is, te verseker. ▪ Inligtingdeling tusen die DTOW en WKOD is nie genoegsaam nie. Die WKOD moet ook verseker dat inligting tydig gedeel word en dat beide departemente aanspreeklik gehou word om te verseker dat die inligting gereeldlik beskikbaar is vir ouditdoeleindes. 	Daar is kennis geneem van u aanbevelings en dit sal geïmplementeer word.
6. Transversale Sake	<p>Ouditkomitees</p> <p>Die komitee wil aanbeveel dat gereeld vergaderings met bestuur van die Departemente gehou word soos per Ouditkomiteehandves en dat hulle die Komitee inlig oor die effektiwiteit van interne beheer in die Departemente op 'n kwartaallikse basis</p>	Daar is kennis geneem van u aanbevelings en dit sal geïmplementeer word.
	<p>Inligtingstegnologie</p> <p>Alle departemente behoort hierdie aangeleentheid te eskaleer na die hoogste prioriteit vir aksie en die departement van die Premier behoort die voortou te neem om 'n ineenstorting van die IT-stelsels te voorkom.</p>	Daar is kennis geneem van u aanbevelings en dit sal geïmplementeer word.
	<p>Prestasie-inligting</p> <p>Bestuursbeleid en prosedures, insluitend moniteringsprosesse, behoort in plek gestel te word om die proses te bestuur om te verseker dat die doelwitte volgens die strategiese plan inlyn gebring word en konsekwent is met die doelwitte soos gestel in die begroting en jaarlikse verslag.</p> <p>Departemente moet ook die komitee kortliks inlig rakende die status en korrektheid van hulle prestasieoor-eenkoms op 'n kwartaallikse basis.</p>	Daar is kennis geneem van jou aanbevelings en dit sal geïmplementeer word.

15. Vroeëre aanpassings aan ouditverslae

Die Ouditmoniteringspan (OMS) het seker gemaak dat korrekiewe optrede ten opsigte van die Ouditeur-generaal se aanbevelings plaasgevind het en het bystand en leiding verskaf aan die bestuurders ten opsigte van die implementering. Die OMS het daarin geslaag om bestuurders te help om die 37 aangeleenthede gelys onder Aanhangsel A en B van die Ouditeur-Generaal se bestuursverslag van 2007-08 aan te spreek. Die OMS het dit reggekry deur aan die relevante Hoodirekteure opdrag te gee om aksieplanne saam te stel vir implementering en om die vordering daarvan op 'n maandelikse basis te monitor.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Die Departement het 'n strategie ontwikkel om die kommer oor die kwalifikasies van opvoeders en die verwante vakke wat hulle onderrig aan te spreek. 'n Kwalifikasiedatabase (KDB)-stelsel word tans ontwikkel vir die vaslegging van onderwyskwalifikasies. Die stelsel sal ontplooи wees teen die einde van die 2009/10 finansielle jaar.

16. Vrystellings en afwykings ontvang vanaf die Nasionale Tesourie

Geen.

17. Ander: Transaksies van die vorige bedeling (Afhandeling)

Die vorige Wes-Kaapse Provinciale Administrasie en die vorige Huis van Verteenwoordigers het ou balanse geërf van die vorige politieke bedeling wat ontstaan het voor die 1994/1995 finansielle jaar. Die Wes-Kaapse Wet op die Verligting van Nagelate Skuld, Wet Nr. 7 van 2009 is goedgekeur op 24 April 2009 om die vrystelling van sekere skulde van die vroeëre Kaapse Provinciale Administrasie en die vroeëre Huis van Verteenwoordigers te magtig ingevolge die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1993, en steeds uitstaande is; , om reëlings te tref vir die vereffening van rekeninge t.o.v. die skulde ; en om te voorsien vir sake wat daar mee verband hou.

Aangesien die Wet op die Verligting van nagelate skuld goedgekeur is in die 2009/10 finansielle jaar, sal die transaksies vir die vorige bedeling wat tans in die rekeningboeke gereflekteer word, in die 2009/10 finansielle jaar aangespreek word. Vir hierdie doeleinades is 'n voorsiening van R818 285.43 openbaar gemaak in die aangehegte jaarlikse finansielle state om die Departement se voorneme om die netto balans op die afhandelingsrekening gedurende die 2009/10 finansielle jaar af te skryf.

18. Infrastrukturaangeleenthede: Magqwaka-saak

Die volgende is die ware weergawe van die vergadering soos bevestig deur die Provinciale Rekenmeester-General op 17 Julie 2009 per e-pos:

Die verslag van 'n onafhanklike adviseur, wat aangevra is deur die Hoof van die Departement van Vervoer en Openbare Werke het die menig uitgespreek aangaande sogenaamde vrugtelose en verkwistende besteding op infrastruktuurprojekte, naamlik Wes-Kaapse Verpleegsterskollege, Valkenberg Hoësorg-verpleegstertoelatings-eenheid en skole Die aanbevelings wat deur die adviseur gemaak is aangaande besighedsprosesse en kontroles is aangespreek, finale rekeninge is saamgestel en die Staatsadvokaat is opdrag gegee om waarborgte op te hef. Die proses vorentoe is om enige vrugtelose en verkwistende besteding in te vorder en om te oorweeg om enige oninvorderbare nalatige en vermorsende besteding af te skryf. Daar is ooreengekom met die Provinciale Rekenmeester-General op 16 Julie 2009 dat die transaksies slegs in die rekeningboeke aangeteken sal word wanneer die oninvorderbare bedrag gekwantifiseer is. Dit is verder bevestig dat enige afskrywings in die rekeningboeke van die klïenteafdeling aangeteken sal word aangesien die bepalings vir infrastruktuurlevering ingevolge die Wet op die Verdeling van Inkoms geset is in die begrotingsposte van die klïenteafdelings, naamlik Gesondheid en Onderwys. Niteenstaande die voorafgenoemde sal die rekeningkundige behandeling vir vrugtelose en verkwistende besteding en verliese wat mag voorkom deur die Provinciale Rekenmeester-General verskaf word.

19. Goedkeuring

Die jaarlikse finansielle state soos uiteengesit op bladsye 12 tot 59 is goedgekeur deur die Rekenpligtige Beample.

**RB SWARTZ
SUPERINTENDENT-GENERAL
DATUM: 31 Mei 2009**

VRYWARING

Hierdie ouditverslag is 'n vertaalde weergawe van die ouditverslag wat goedgekeur en onderteken is. Die Kantoor van die Ouditeur-generaal aanvaar geen verantwoordelikheid vir moontlike wanvertolkings gedurende die vertalingsproses nie.

VERSLAG VAN DIE OUDITEUR-GENERAAL VAN DIE WES-KAAPSE PROVINSIALE PARLEMENT OOR DIE FINANSIEËLE STATE EN PRESTASIE-INLIGTING VAN BEGROTINGSPOS NO. 5: WES-KAAPSE ONDERWYSDEPARTEMENT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2009

VERSLAG OOR DIE FINANSIEËLE STATE

Inleiding

1. Ek het die meegaande finansiële state van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement geoudit wat bestaan uit die Toewysingstaat , staat van finansiële prestasie soos op 31 Maart 2009 en die, staat van verandering in netto bates en die kontantvloeistaat vir die jaar geëindig, 'n opsomming van die belangrike rekeningkundige beleid en ander verduidelikende notas soos uiteengesit op bladsye 12 tot 59.

Die rekenpligtige beampte se verantwoordelikheid vir die finansiële state

2. Die rekenpligtige beampte is verantwoordelik vir die voorbereiding en billike aanbieding van hierdie finansiële state in ooreenstemming met die gemodifiseerde kontantbasis soos bepaal deur die Nasionale Tesourie en soos uiteengesit in rekeningkundige beleidnota 1.1 en op die wyse vereis deur die Wet op finansiële Bestuur, (Wet Nr. 1 van 1999 (PFMA) en die Wet op die Verdeling van Inkomste, 2008 (Wet Nr. 2 van 2008)(DORA) en vir daardie interne beheermatreëls wat die rekenpligtige beampte nodig ag om te verseker dat finansiële state wat vry is van wesenlike wanvoorstellings as gevolg van bedrog of foute voorberei kan word.

Die Ouditeur-Generaal se verantwoordelikheid

3. Soos vereis word deur artikel 188 van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika gelees saam met artikel 4 van die Openbare Ouditwet (Wet Nr.25 van 2004) (PAA) en artikel 40(2) van die PFMA, is my verantwoordelikheid om 'n opinie uit te spreek oor hierdie finansiële state gebaseer op my oudit.
4. Ek het my oudit uitgevoer in ooreenstemming met die Internasionale Standaarde oor Ouditering saamgelees met die Algemene Kennisgewing 616 van 2008, uitgereik in die Staatskoerant Nr. *31057 van 15 Mei 2008*. Daardie standaarde vereis dat ek voldoen aan die etiese vereistes, en die oudit beplan om redelike versekering te verkry dat die finansiële state vry is van wesenlike wanvoorstellings.
5. 'n Oudit behels die uitvoering van procedures om ouditbewyse te verkry oor die bedrae en openbaarmaking in die finansiële state. Die procedures wat geselekteer word hang af van die ouditeur se oordeel, insluitend die assessorering van die risiko van wesenlike wanvoorstelling van die finansiële state of dit nou te wyte is aan bedrog of foute. Tydens die assessoringsproses, oorweeg die ouditeur interne kontroles wat relevant is tot die entiteit se voorbereiding en redelike aanbieding van die finansiële state om auditprocedures te ontwerp wat toepaslik is in die omstandighede, maar nie vir die doel om 'n opinie uit te spreek oor die effektiwiteit van die entiteit se interne kontroles nie, 'n Oudit sluit ook die evaluering van die toepaslikheid van rekeningkundige beleid gebruik en die redelikheid van rekeningkundige beramings wat deur bestuur gemaak is, sowel as die evaluering van die oorhoofse aanbieding van die finansiële state.
6. Ek glo dat die ouditbewyse wat ek verkry het genoegsaam en toepaslik is om 'n basis vir my ouditopinie te verskaf.

Mening

7. Na my mening is die finansiële state in alle wesenlike aspekte 'n redelike weergawe van die finansiële posisie van die Wes-Kaapse Onderwysdepartement soos op 31 Maart 2008 en sy finansiële prestasie en kontantvloei vir die jaar geëindig, in ooreenstemming met die aangepaste kontantbasis van rekeningkunde soos bepaal deur die Nasionale Tesourie, soos uiteengesit in rekeningkundigebeleidnota 1.1 en op die wyse soos vereis deur die PFMA en DoRA.

Beklemtoning van aangeleenthed

8. Sonder om my opinie te kwalifiseer, vestig ek die aandag op die volgende aangeleenthede:

Rekeningkundige basis

9. Die Departement se beleid is om finansiële state voor te berei op die gemodifiseerde kontantbasis van rekeningkunde soos uiteengesit in rekeningkundige beleidnota 1.1 van die finansiële state.

Infrastruktuurprojekte

10. Met verwysing na paragraaf 18 van die rekenpligtige beampot se verslag, mag die departement nodig hê om rekeningkundige verantwoording vir afskrywings te maak ten opsigte van beweerde vrugtelose en verkwistende besteding met betrekking tot infrastruktuurprojekte. Die uiteindelike uitkoms van die saak kan nie tans tans bepaal word nie en geen voorsiening vir enige vrugtelose en verkwistende besteding wat mag voorkom is in die finansiële state gemaak nie.

Ander aangeleenthede

11. Ek vestig die aandag op die volgende sake wat betrekking het op my verantwoordelikheid in die oudit van die finansiële state:

Beheerraamwerk

12. Die beheerbeginsels wat 'n impak het op die ouditeur se opinie van die finansiële state hou verband met die verantwoordelikhede en praktyke wat uitgevoer word deur die rekenpligtige beampot en die uitvoerende bestuur en word gereflekteer in die belangrike beheerverantwoordelikhede wat hieronder aangepreek word:

Belangrike beheerverantwoordelikhede

13. Die PFMA gee aan die rekenpligtige beampot 'n aantal verantwoordelikhede met betrekking tot finansiële- en risikobestuur en interne beheer. Fundamenteel tot die bereiking hiervan is die implementering van belangrike beheerverantwoordelikhede wat ek as volg geassesseer het:

Nr.	Aangeleenthed	J	N
Duidelike spoor van stawende dokumentasie wat maklik beskikbaar is en op 'n tydige wyse voorsien word			
1.	Geen belangrike probleme is ondervind gedurende die oudit rakende oponthoude of die beskikbaarheid van die aangevraagde inligting nie.		
Kwaliteit van finansiële state en verbandhoudende bestuursinligting			
2.	Die finansiële state was nie onderworpe aan enige materiële aanpassings as gevolg van die oudit nie		☒
3.	Die jaarlikse verslag is ingedien vir oorweging voor die tertafellegging van die ouditeursverslag.	☒	
Tydigheid van finansiële state en bestuursinligting			
4.	Die jaarlikse finansiële state is voorgelê vir ouditering soos per die geregtelike spertye[artikel 40 van die PFMA]	☒	
Beskikbaarheid van belangrike amptenare gedurende die oudit			
5.	Belangrike amptenare was beschikbaar regdeur die auditproses.	☒	

Nr.	Aangeleenthed	J	N
Ontwikkeling en nakoming van risikobestuur, effektiewe interne kontrole- en beheerpraktyke			
6.	Ouditkomitee		
	<ul style="list-style-type: none"> Die Departement het 'n ouditkomitee gehad wat regdeur die finansiële jaar gefunksioneer het Die ouditkomitee opereer in ooreenstemming met goedgekeurde, geskreve verwysingsterme. Die ouditkomitee het sy verantwoordelikhede vir die jaar, soos uiteengesit in afdeling 77 van die PFMA-wet en Tesourieregulasie 3.1.10, substansieel uitgevoer. 	☐	
7.	Interne audit		
	<ul style="list-style-type: none"> Die Departement het 'n interne ouditfunkiese gehad wat regdeur die finansiële jaar gefunksioneer het. Die interne ouditfunksie funksioneer ingevolge 'n goedgekeurde interne auditplan. Die interne ouditfunksie het sy verantwoordelikhede vir die jaar, soos uiteengesit in Tesourieregulasie 3.2, substansieel uitgevoer. 	☐	
8.	Daar is geen belangrike gebreke in die ontwerp en implementering van die interne beheer ten opsigte van finansiële en risikobestuur nie.	☐	
9.	Daar is geen belangrike gebreke in die ontwerp en implementering van die interne beheer ten opsigte van finansiële en risikobestuur nie,	☐	
10.	Die inligtingstelsels was toepaslik om die voorbereiding van die finansiële stelsels te faciliteer.	☐	
11.	'n Risikoassessering is uitgevoer op 'n gereelde basis en 'n risikobestuurstrategie, wat 'n bedrogvoorkomingsplan insluit, is gedokumenteer en gebruik soos uiteengesit in Tesourieregulasie 3.2.	☐	
12.	Magte en pligte is toegeken soos uiteengesit in artikel 44 van die PFMA-wet.	☐	
Opvolg van ouditbevindings			
13.	Die vorige jaar se ouditbevindings is breedvoerig aangespreek.	☐	
14.	SKOOR-regulasies is breedvoerig geïmplementeer.		☐
Aangeleenthede rakende die verslagdoening van prestasie-inligting			
15.	Die inligtingstelsels was geskik om die voorbereiding van 'n prestasieverslag, wat akkuraat en volledig is, te faciliteer.	☐	
16.	Genoegsame kontroleprosesse en -prosedures is ontwerp en geïmplementeer om te verseker dat die verslagdoening oor prestasie-inligting akkuraat en volledig is.	☐	
17.	'n Strategiese plan is voorberei en goedgekeur vir die finansiële jaar onder oorsig vir die doel om die prestasie in verhouding met die begroting en lewering by die WKOD te moniteer teen sy mandaat, voorafbepaalde doelwitte, uitsette, aanduiders en doelwitte [Tesourieregulasie 5.1, 5.2 en 6.1]	☐	
18.	Daar is 'n funksionerende prestasiebestuurstelsel en prestasiebonusse word slegs betaal na behoorlike assessorering en goedkeuring deur diesulkes in beheerposisies.	☐	

14. Aansienlike oponthoude is ondervind in die verskaffing van verwagte inligting en dokumentasie teen die ooreengekome tydraamwerke. Dit dui aan dat daar 'n situasie bestaan waar daar 'n tekort is aan volgehoudende monitering en toesighouding sowel as 'n tekort aan effektiewe beheeraktiwiteit rondom die beskikbaarheid van verwagte inligting. Die gebiede van goeie praktyke wat versterk moet word om dit in toekomstige jare te verbeter staan in verband met die gebrek aan 'n duidelike spoor van ondersteunende dokumentasie wat maklik beskikbaar is.
15. 'n Wesenlike wanvoorstelling is gemaak in die finansiële state wat voorgelê is vir ouditdoeleindes. Dit is sprekend van 'n situasie waar daar 'n gebrek is aan deurlopende monitering en toesighouding wat nie gedoen is om bestuur in staat te stel om te bepaal of daar interne kontrole bestaan oor finansiële verslaggewing en funksionering aangesien die skedules wat openbaarmakende inligting vir die ondernemings nie teenoor brondokumente geverifieer is nie.

Laat finalisering van die auditverslag

16. Ingevolge artikel 40(2) van die PFMA-wet word daar van my vereis om my verslag in te dien aan die rekenpligtige beampte binne twee maande van ontvangs van die finansiële state. Die finalisering van hierdie verslag is vertraag om verantwoordbaarheid te verbeter en interne prosesse te finaliseer om te verseker dat 'n hoë gehalte van verslaggewing gehandhaaf word.

VERSLAG OOR ANDER REGS- EN REGULATORIESE VEREISTES

Verslag oor prestasie-inligting

17. Ek het 'n oorsig gedoen oor die prestasie-inligting soos uiteengesit in deel 2 op bladsye 1 tot 99.

Die rekenpligtige beampte se verantwoordelikheid vir die prestasie-inligting

18. Die rekenpligtige beampte het addisionele verantwoordelikhede soos vereis deur afdeling 40(3)(a) van die PFMA-wet om te verseker dat die jaarverslag en geouditeerde finansiële state 'n redelike weergawe is van die prestasie gemeet aan voorafbepaalde doelwitte van die Departement.

Die Ouditeur-Generaal se verantwoordelikheid

19. Ek het my opdrag uitgevoer in ooreenstemming met afdeling 13 van die PAA-wet gelees saam met Algemene Kennisgewing 616 van 2008, gepubliseer in die Staatskoerant Nr. *31057 van 15 Maart 2008*.
20. Op grond van die voorafgaande, het my opdrag ingesluit dat ek procedures van 'n oorsigtelike aard uitvoer om genoegsame en gepaste bewyse te verkry oor die prestasie-inligting en verwante stelsels, prosesse en procedures. Die procedures wat gekies word, hang af van die oordeel van die ouditeur.
21. Ek glo dat die auditbewyse wat ek verkry het genoegsaam en toepaslik is om as'n basis vir my bevindinge, waaroor hieronder verslag gedoen word, te dien.

Bevindinge oor prestasie-inligting

Gerapporteerde prestasie-inligting is nie betroubaar nie

Tekort aan brondokumente

22. Genoegsame, toepaslike bewyse met betrekking tot PM206 "Besteding op instandhouding as 'n persentasie van die waarde van skoolinfrastruktuur" vir die waardering van R15 052 800 000 (R15 biljoen) vir die vervangingswaarde van alle onbeweegbare skoolinfrastruktuur gemaak deur die bourekenaar kon nie verskaf word nie.

ANDER VERSLAE

Prestasie-oudits

23. Ten tyde van die audit was 'n prestasie-oudit van die Departement se infrastruktuur afleweringsproses aan die gang. Die prestasie-oudit het gefokus op die volgende sleutelelemente van die infrastruktuur afleweringsproses.

- Aanvraagbestuur
- Aankoopbestuur
- Projekbestuur en -inligting
- Opdraggewing en toewysing

Daar word verwag dat die verslag ter tafel gelê gaan word teen 30 November 2009

20. 'n Prestasie-oudit is gedoen by die Departement van entiteite wat verbind is met staatwerknemers en wat sake doen met hierdie en ander departemente van die Wes-Kaapse Proviniale Regering. Die verslag is uitgereik in Augustus 2008 en ter tafel gelê in Junie 2009.

WAARDERING

21. Die bystand wat verleen is deur die personeel van die Wes-Kaapse Ondersysdepartement gedurende die audit word oopreg waardeer.

Auditor - General

Kaapstad

25 Augustus 2009

Auditing to build public confidence

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

**Toewysingstaat
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Program	Toewysing per Program								2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskuwing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	2008/09		
								Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	
1. Administrasie										
Huidige betaling	366,044	(15,648)	(22,600)	327,796	327,796	-	100.0	324,340	324,293	
Oordragte en subsidies	31,773	3,068	-	34,841	34,841	-	100.0	25,775	25,775	
Betaling vir kapitale bates	18,312	12,580	-	30,892	30,892	-	100.0	11,355	11,355	
2. Publieke gewonde skoolopleiding										
Huidige betaling	6,755,647	15,209	11,809	6,782,665	6,779,687	2,978	100.0	5,649,190	5,625,189	
Oordragte en subsidies	471,029	(17,134)	-	453,895	454,904	(1,009)	100.2	455,644	455,517	
Betaling vir kapitale bates	185,538	1,925	-	187,463	175,944	11,519	93.9	166,802	141,277	
3. Onafhanklike skoolsubsidies										
Oordragte en subsidies	48,406	-	(4,287)	44,119	44,119	-	100.0	39,712	39,713	
4. Publieke spesiale skoolopleiding										
Huidige betaling	417,001	(2,836)	798	414,963	414,963	-	100.0	354,586	354,586	
Oordragte en subsidies	92,591	2,836	-	95,427	95,427	-	100.0	79,739	79,739	
5. Verdere onderwys en opleiding										
Huidige betaling	185,754	-	15,096	200,850	200,850	-	100.0	169,051	169,049	
Oordragte en subsidies	160,715	-	5,626	166,341	166,340	1	100.0	148,179	148,179	
6. Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes										
Huidige betaling	5,464	-	(661)	4,803	4,803	-	100.0	6,821	6,585	
Oordragte en subsidies	22,423	-	(388)	22,035	22,035	-	100.0	19,235	19,236	
7. Vroeëkindontwikkeling										
Huidige betaling	95,326	(27,611)	-	67,715	67,715	-	100.0	99,794	99,794	
Oordragte en subsidies	132,635	27,611	788	161,034	161,033	1	100.0	65,010	42,465	
8. Aanvullende en geassosieerde dienste										
Huidige betaling	109,974	2,608	-	112,582	112,552	30	100.0	100,572	88,070	
Oordragte en subsidies	107,366	(2,763)	(6,181)	98,422	98,422	-	100.0	106,891	106,892	
Betaling vir kapitale bates	90	155	-	245	155	90	63.3	36	36	
Totaal	9,206,088	-	-	9,206,088	9,192,478	13,610	99.9	7,822,732	7,737,750	
Rekonsiliasie met Staat van Finansiële Prestasie										
Tel op:										
Ontvangste deur die Departement						-			4,637	
Werklike bedrag per Staat van Finansiële Prestasie					9,206,088				7,827,369	
Werklike bedrag per Staat van Finansiële Prestasie-uitgawe						9,192,478				7,737,750

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toe-eieningstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Ekonomiese klassifikasie	Toe-eiening per ekonomiese klassifikasie								
	2008/09							2007/08	
	Aangepaste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werklike beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werklike beste-ding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	7,046,663	27,783	15,244	7,089,690	7,089,690	-	100.0	5,919,572	5,904,035
Goedere en dienste	885,190	(58,370)	(10,802)	816,018	813,020	2,998	99.6	769,512	748,261
Finansiële transaksies in bates en laste	3,357	2,300	-	5,657	5,657	-	100.0	15,270	15,270
Oordragte en subsidies									
Provinsies & munisipaliteite	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Departementele agentskappe & rekeninge	4,258	(3)	-	4,255	4,255	-	100.0	3,944	3,944
Nie-winsgewende instellings	1,011,469	12,433	(7,715)	1,016,187	1,017,195	(1,008)	100.1	884,157	862,037
Huishoudings	51,211	1,190	3,273	55,674	55,673	1	100.0	52,083	51,534
Betaling vir kapitale bates									
Geboue & ander vaste strukture	179,367	(8,693)	-	170,674	162,455	8,219	95.2	165,634	140,109
Masjinerie & toerusting	24,549	12,708	-	37,257	33,857	3,400	90.9	12,428	12,428
Sageware & ander ontasbare bates	24	10,652	-	10,676	10,676	-	100.0	131	131
Totaal	9,206,088	-	-	9,206,088	9,192,478	13,610	99.9	7,822,732	7,737,750

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

**Detail volgens program 1 – Administrasie
vir die jaar geeindig 31 Maart 2009**

Program per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000
1.1 Kantoor van die ADG									
Huidige betaling	3,805	(21)	(283)	3,501	3,501	-	100.0	3,828	3,829
Oordragte en subsidies	-	12	-	12	12	-	100.0	-	-
Betaling vir kapitale bates	-	9	-	9	9	-	100.0	-	-
1.2 Korporatiewe dienste									
Huidige betaling	190,769	(3,730)	(11,717)	175,322	175,322	-	100.0	170,263	170,261
Oordragte en subsidies	16,819	2,458	-	19,277	19,277	-	100.0	9,233	9,233
Betaling vir kapitale bates	12,532	7,128	-	19,660	19,660	-	100.0	7,157	7,158
1.3 Opvoedingsbestuur									
Huidige betaling	130,261	(926)	(7,815)	121,520	121,520	-	100.0	123,085	123,084
Oordragte en subsidies	14,954	(6,795)	-	8,159	8,159	-	100.0	16,030	16,030
Betaling vir kapitale bates	5,780	925	-	6,705	6,705	-	100.0	3,693	3,692
1.4 Menslikehulpbronontwikkeling									
Huidige betaling	16,201	855	-	17,056	17,056	-	100.0	12,183	12,137
Oordragte en subsidies	-	16	-	16	16	-	100.0	10	10
Betaling vir kapitale bates	-	6	-	6	6	-	100.0	21	21
1.5 Opvoedingsbestuurinligting stelsels(OBIS)									
Huidige betaling	25,008	(11,826)	(2,785)	10,397	10,397	-	100.0	14,981	14,982
Oordragte en subsidies	-	7,377	-	7,377	7,377	-	100.0	502	502
Betaling vir kapitale bates	-	4,512	-	4,512	4,512	-	100.0	484	484
Totaal	416,129	-	(22,600)	393,529	393,529	-	100.0	361,470	361,423

Program 1 – Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	191 714	726	-	192 440	192 440	-	100.0	170 919	170 919
Goedere en dienste	170 973	(18 672)	(22 600)	129 701	129 701	-	100.0	138 151	138 104
Finansiële transaksies in bates en laste	3 357	2 300	-	5 657	5 657	-	100.0	15 270	15 270
Oordragte & subsidies									
Nie-winsgewende instellings	28 489	2 570	-	31 059	31 059	-	100.0	18 724	18 724
Huishoudings	3 284	498	-	3 782	3 782	-	100.0	7 051	7 051
Betaling vir kapitale bates									
Masjinerie & toerusting	18 288	3 726	-	22 014	22 014	-	100.0	11 224	11 224
Sageware & ander ontasbare bates	24	8 852	-	8 876	8 876	-	100.0	131	131
Totaal	416 129	-	(22 600)	393 529	393 529	-	100.0	361 470	361 423

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 2 – Gewone openbare skoolonderwys vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Program per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000
2.1 Publieke primêre skole									
Huidige betaling	3 794 659	(59 614)	-	3 735 045	3 734 042	1 003	100.0	3 173 954	3 166 584
Oordragte en subsidies	286 081	(2 128)	-	283 953	283 953	-	100.0	241 825	262 150
Betaling vir kapitale bates	107 127	(31 387)	-	75 740	67 521	8 219	89.1	99 359	74 368
2.2 Publieke Hoër/Sekondêre Skole									
Huidige betaling	2 562 969	50 322	-	2 613 291	2 613 291	-	100.0	2 189 102	2 189 103
Oordragte en subsidies	183 971	(22 192)	-	161 779	162 788	(1 009)	100.6	193 975	173 523
Betaling vir kapitale bates	71 418	26 513	-	97 931	97 931	-	100.0	65 885	65 885
2.3 Professionele dienste									
Huidige betaling	277 847	36 900	11 809	326 556	326 556	-	100.0	207 942	196 241
Oordragte en subsidies	825	1 553	-	2 378	2 378	-	100.0	19 652	19 652
Betaling vir kapitale bates	3 493	6 681	-	10 174	10 174	-	100.0	1 472	948
2.4 Menslikehulpbronontwikkeling									
Huidige betaling	37 063	(6 788)	-	30 275	30 275	-	100.0	25 363	20 431
Oordragte en subsidies	-	22	-	22	22	-	100.0	7	7
Betaling vir kapitale bates	200	118	-	318	318	-	100.0	16	16
2.5 Nasionale Skoolvoedingsprogram (NSVP):									
Huidige betaling	83 109	(5 611)	-	77 498	75 523	1 975	97.5	52 829	52 830
Oordragte en subsidies	152	5 611	-	5 763	5 763	-	100.0	185	185
Betaling vir kapitale bates	3 300	-	-	3 300	-	3 300	-	70	60
Totaal	7 412 214	-	11 809	7 424 023	7 410 535	13 488	99.8	6 271 636	6 221 983

Program 2 – Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like beste-ding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	6 147 740	16 676	11	6 164 427	6 164 427	-	100.0	5 106 780	5 091 264
Goedere en dienste	607 907	(1 478)	11 798	618 227	615 259	2 968	99.5	542 410	533 925
Oordragte en subsidies									
Provinsies & munisipaliteite	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Nie-winsgewende instellings	454 927	(19 757)	-	435 170	436 179	(1 009)	100.2	440 655	440 655
Huishoudings	16 102	2 625	-	18 727	18 727	-	100.0	14 988	14 861
Betaling vir kapitale bates									
Geboue & ander vaste strukture	179 367	(8 693)	-	170 674	162 455	8 219	95.2	165 634	140 109
Masjinerie & toerusting	6 171	8 827	-	14 998	11 688	3 310	77.9	1 168	1 168
Sageware & ander ontasbare bates	-	1 800	-	1 800	1 800	-	100.0	-	-
Totaal	7 412 214	-	11 809	7 424 023	7 410 535	13 488	99.8	6 271 636	6 221 983

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toe-eieningstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 3- Onafhanklike skoolsubsidies vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Details per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
3.1 Primère fase Oordragte en subsidies	23,909	(122)	(4,287)	19,500	19,500	-	100.0	19,043	19,042
3.2 Sekondêre fase Oordragte en subsidies	24,497	122	-	24,619	24,619	-	100.0	20,669	20,671
Totaal	48,406	-	(4,287)	44,119	44,119	-	100.0	39,712	39,713

Program 3 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Oordragte en subsidies Nie-winsgewende instellings	48,406	-	(4,287)	44,119	44,119	-	100.0	39,712	39,713
Totaal	48,406	-	(4,287)	44,119	44,119	-	100.0	39,712	39,713

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toe-eieningstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 4-Gewone- openbare- skool-opvoeding vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Details per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
4.1 Skole									
Huidige betaling	417,001	(2,836)	798	414,963	414,963	-	100.0	354,540	354,540
Oordragte en subsidies	92,589	2,838	-	95,427	95,427	-	100.0	79,739	79,739
4.2 Professionele dienste									
Huidige betaling	-	-	-	-	-	-	-	46	46
Oordragte en subsidies	1	(1)	-	-	-	-	-	-	-
4.3 Menslikehulpbronontwikkeling									
Oordragte en subsidies	1	(1)	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	509,592	-	798	510,390	510,390	-	100.0	434,325	434,325

Program 4 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	410,134	158	798	411,090	411,090	-	100.0	349,223	349,223
Goedere en dienste	6,867	(2,994)	-	3,873	3,873	-	100.0	5,363	5,363
Oordragte en subsidies									
Nie-winsgewende instellings	91,518	2,401	-	93,919	93,919	-	100.0	79,019	79,019
Huishoudings	1,073	435	-	1,508	1,508	-	100.0	720	720
Totaal	509,592	-	798	510,390	510,390	-	100.0	434,325	434,325

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 5 – Verdere onderwys en opleidingskolleges

Details per subprogram								2008/09	2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	
5.1 Openbare instellings										
Huidige betaling	185,754	-	15,096	200,850	200,850	-	100.0	169,051	169,049	
Oordragte en subsidies	83,408	2	5,626	89,036	89,035	1	100.0	68,177	68,179	
5.2 Professionele dienste										
Oordragte en subsidies	1	(1)	-	-	-	-	-	1	-	
5.3 Menslikehulpbronontwikkeling										
Oordragte en subsidies	1	(1)	-	-	-	-	-	1	-	
5.4 Voorwaardelike toekenning										
Oordragte en subsidies	77,305	-	-	77,305	77,305	-	100.0	80,000	80,000	
Totaal	346,469	-	20,722	367,191	367,190	1	100.0	17,230	317,228	

Program 5 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	185,754	-	15,096	200,850	200,850	-	100.0	169,051	169,049
Oordragte en subsidies									
Niewingeswende instellings	133,054	-	2,353	135,407	135,407	-	100.0	121,366	121,366
Huishoudings	27,661	-	3,273	30,934	30,933	1	100.0	26,813	26,813
Totaal	346,469	-	20,722	367,191	367,190	1	100.0	17,230	317,228

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 6 - Basiese onderwys en opleiding vir volwassenes vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Details per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
6.1 Subsidies aan private sentrums									
Huidige betaling	5,464	-	(661)	4,803	4,803	-	100.0	6,821	6,585
Oordragte en subsidies	22,421	-	(386)	22,035	22,035	-	100.0	19,233	19,236
6.2 Professionele dienste									
Oordragte en subsidies	1	-	(1)	-	-	-	-	1	-
6.3 Menslikehulpbronontwikkeling									
Oordragte en subsidies	1	-	(1)	-	-	-	-	1	-
Totaal	27,887	-	(1,049)	26,838	26,838	-	100.0	26,056	25,821

Program 6 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werkneemers	5,172	(24)	(661)	4,487	4,487	-	100.0	6,543	6,524
Goedere en dienste	292	24	-	316	316	-	100.0	278	61
Oordragte & subsidies									
Nie-winsgewende instellings	22,423	(15)	(388)	22,020	22,020	-	100.0	19,230	19,231
Huishoudings	-	15	-	15	15	-	100.0	5	5
Totaal	27,887	-	(1,049)	26,838	26,838	-	100.0	26,056	25,821

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 7 -Vroeëkindontwikkeling vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Details per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
7.1 Graad R in Openbare skole									
Huidige betaling	69,428	(14,011)	-	55,417	55,417	-	100.0	46,517	46,519
Oordragte en subsidies	71,320	9,821	788	81,929	81,928	1	100.0	23,863	23,863
7.2 Graad R in gemeenskapsentrum									
Huidige betaling	9	4	-	13	13	-	100.0	10,797	10,797
Oordragte en subsidies	27,581	6,874	-	34,455	34,455	-	100.0	41,146	18,602
7.3 Professionele dienste									
Oordragte en subsidies	1	(1)	-	-	-	-	-	1	-
7.4 Menslikehulpbronontwikkeling									
Huidige betaling	25,889	(13,604)	-	12,285	12,285	-	100.0	42,480	42,478
Oordragte en subsidies	33,733	10,917	-	44,650	44,650	-	100.0	-	-
Totaal	227,961	-	788	228,749	228,748	1	100.0	164,804	142,259

Program 7 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	56,456	(3,254)	-	53,202	53,202	-	100.0	69,649	69,649
Goedere en dienste	38,870	(24,357)	-	14,513	14,513	-	100.0	30,145	30,145
Oordragte en subsidies									
Nie-winsgewende instellings	131,511	28,597	788	160,896	160,895	1	100.0	64,431	42,309
Huishoudings	1,124	(986)	-	138	138	-	100.0	579	156
Totaal	227,961	-	788	228,749	228,748	1	100.0	164,804	142,259

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Toewysingstaat vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Detail volgens program 8 – Aanvullende en geassosieerde dienste vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Details per subprogram	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
8.1 Betalings aan SETA									
Oordragte en subsidies	4,258	(3)	-	4,255	4,255	-	100.0	3,944	3,944
8.2 Voorwaardelike toekenningstrykste									
Huidige betaling	13,757	-	-	13,757	13,727	30	99.8	13,011	13,001
Betaling vir kapitale bates	90	-	-	90	-	90	-	-	-
8.3 Eksterne eksamen									
Huidige betaling	80,717	6,897	-	87,614	87,614	-	100.0	71,107	64,388
Oordragte en subsidies	62	34	-	96	96	-	100.0	18	18
Betaling vir kapitale bates	-	155	-	155	155	-	100.0	36	36
8.4 Onderwyseropleiding:									
Oordragte en subsidies	1,905	(1,905)	-	-	-	-	-	1,909	1,909
8.5 iKapa Elihlumayo									
Huidige betaling	15,500	(4,289)	-	11,211	11,211	-	100.0	16,454	10,681
Oordragte en subsidies	101,141	(889)	(6,181)	94,071	94,071	-	100.0	101,020	101,021
Totaal	217,430	-	(6,181)	211,249	211,129	120	99.9	207,499	194,998

Program 8 Per ekonomiese klassifikasie	2008/09							2007/08	
	Aange-paste toe-wysing R'000	Verskui-wing van fondse R'000	Virement R'000	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000	Variansie R'000	Besteding as % van finale toe-wysing %	Finale toe-wysing R'000	Werk-like besteding R'000
Huidige betaling									
Vergoeding van werknemers	49,693	13,501	-	63,194	63,194	-	100.0	47,407	47,407
Goedere en dienste	60,281	(10,893)	-	49,388	49,358	30	99.9	53,165	40,663
Oordragte & subsidies									
Departementele agentskappe & rekeningre	4,258	(3)	-	4,255	4,255	-	100.0	3,944	3,944
Nie-winsgewende instellings	101,141	(1,363)	(6,181)	93,597	93,597	-	100.0	101,020	101,020
Huishoudings	1,967	(1,397)	-	570	570	-	100.0	1,927	1,928
Betaling vir kapitale bates									
Masjinerie & toerusting	90	155	-	245	155	90	63.3	36	36
Totaal	217,430	-	(6,181)	211,249	211,129	120	99.9	207,499	194,998

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

**Aantekenige by die Toewysingstaat
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

- 1. Besonderhede van oordragte en subsidies volgens die Wet op Toewysing (na virement):**
Besonderhede van hierdie transaksies kan gesien word in nota 6 van die oordragte en subsidies aanhangsel 1 (A-F) van die jaarlikse finansiële state
- 2. Besonderhede van spesifieke en eksklusiewe toewysingsbedrae voor gestem (na virement):**
Besonderhede van hierdie transaksies kan gesien word in nota 1 (Jaarlikse toewysing) tot die jaarlikse finansiële state
- 3. Besonderhede oor finansiële transaksies in bates en laste**
Besonderhede van hierdie transaksies volgens die program kan gesien word in nota 5 van finansiële transaksies in bates en laste tot die jaarlikse finansiële state
- 4. Verduideliking van materiële variansies van Bedrae oor gestem (na virement):**

4.1 Per program

4.1	Per program	Finale	Werklike	Variansie	Variansie as 'n
		toewysing	besteding	R'000	% van finale toewysing
		R'000	R'000	R'000	R'000
	Administrasie	393,529	393,529	-	-
	Openbare gewone skoolopleiding	7,424,023	7,410,535	13,488	0.0
	Onafhanklike skoolsubsidies	44,119	44,119	-	-
	Openbare spesiale skoolopleiding	510,390	510,390	-	-
	Verdere onderwys en opleiding	367,191	367,190	1	0.0
	Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes	26,838	26,838	-	-
	Vroeëkindontwikkeling	228,749	228,748	1	0.0
	Aanvullende en geassosieerde dienste	211,249	211,129	120	0.0

Niemateriële variansies

4.2	Per ekonomiese klassifikasie	Finale	Werklike	Variansie	Variansie as 'n
		toewysing	besteding	R'000	% van finale toewysing
		R'000	R'000	R'000	%
Huidige besteding					
	Vergoeding van werknemers	7,089,690	7,089,690	-	-
	Goedere en dienste	816,018	813,020	2,998	0
	Finansiële transaksies in bates en laste	5,657	5,657	-	-
Oordragte en subsidies					
	Departementele agentskappe & rekening	4,255	4,255	-	-
	Niewinsgewende instellings	1,016,187	1,017,195	(1,008)	0
	Huishoudings	55,674	55,673	1	0
Betaling vir kapitale bates					
	Geboue & ander vaste strukture	170,674	162,455	8,219	5
	Masjinerie en toerusting	37,257	33,857	3,400	9
	Sagteware & ander ontasbare bates	10,676	10,676	-	-

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

**Staat van finansiële prestasie
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
INKOMSTE			
Jaarlikse toewysing	1	9,206,088	7,822,732
Inkomste van die Departement	2	-	4,637
TOTALE INKOMSTE		9,206,088	7,827,369
UITGAWES			
Huidige uitgawes			
Vergoeding van werknemers	3	7,089,690	5,904,035
Goedere en dienste	4	813,020	748,261
Finansiële transaksies in bates en laste	5	5,657	15,270
Totalle huidige uitgawes		7,908,367	6,667,566
Oordragte en subsidies			
Oordragte en subsidies	6	1,077,123	917,516
Uitgawes vir kapitale bates			
Tasbare kapitale bates	7	196,312	152,537
Sagteware & ander ontasbare bates	7	10,676	131
Totalle uitgawes vir kapitale bates		206,988	152,668
TOTALE UITGAWES		9,192,478	7,737,750
Surplus vir die jaar		13,610	89,619
Rekonsiliasie van netto surplus vir die jaar			
Begrote Fondse		13,610	84,982
Inkomste van die Departement	2	-	4,637
SURPLUS VIR DIE JAAR		13,610	89,619

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Staat van finansiële posisie op 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
BATES			
Bedryfsbates		92,052	190,683
Kontant en kontantekwivalente	9	17,220	117,106
Vooruitbetalings en voorskotte	11	53	1,481
Debiteure	12	74,779	72,096
Nielopende bedryfsbates		13,324	12,008
Beleggings	13	12,506	11,190
Ander finansiële bates	10	818	818
TOTALE BATES		105,376	202,691
 LASTE			-
Lopende laste		55,324	156,060
Begrote fondse moet teruggestort word in die Inkomstefonds	14	13,657	84,982
Departemente inkomste wat afgestaan gaan word aan die			
Inkomstefonds	15	6,194	3,351
Bankoortrekings	16	5,491	52,421
Krediteure	17	29,982	15,306
TOTALE LASTE		55,324	156,060
 NETTO BATES		50,052	46,631
 Verteenwoordig deur:			
Kapitalisasie reserwe		12,506	11,191
Verhaalbare inkomste		37,546	35,440
TOTAAL		50,052	46,631

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Staat van verandering in netto bates vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09	2007/08
		R'000	R'000
Kapitalisasiereserwes			
Openingsbalans		11,191	10,301
Beweging in bedryfsfondse		1,315	890
Sluitingsbalans		<u>12,506</u>	<u>11,191</u>
Verhaalbare inkomste			
Openingsbalans		35,440	36,435
Oordragte		2,106	(995)
Skulde ingevorder (ingesluit in departementele ontvangste)		-	(995)
Skulde aangegaan		<u>2,106</u>	<u>-</u>
Sluitingsbalans		<u>37,546</u>	<u>35,440</u>
Totaal		<u>50,052</u>	<u>46,631</u>

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT

BEGROTINGSPOS 5

Kontantvloeistaat
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIWITEITE			
Ontvangste		9,228,633	7,854,124
Jaarlikse tersaaklike fondse ontvang	1.1	9,206,088	7,822,732
Departementele inkomste ontvang	2	22,545	31,392
Netto afname in werkende kapitaal		13,421	(24,515)
Teruggestort in Inkomstefonds		(104,637)	(223,340)
Huidige betalings		(7,908,367)	(6,667,566)
Oordragte en subsidies betaal		(1,077,123)	(917,516)
Netto kontantvloeい beskikbaar uit bedryfsaktiwiteite	18	151,927	21,187
KONTANTVLOEI UIT BELLEGGINGSAKTIWITEITE			
Betaling vir kapitale bates	7.1	(206,988)	(152,668)
(Toename) in beleggings		(1,316)	(1,000)
Netto kontantvloeい uit beleggingsaktiwiteite		(208,304)	(153,668)
Toename in netto bates		3,421	(105)
Netto kontantvloeい uit beleggingsaktiwiteite		3,421	(105)
Netto (afname) in kontant en kontantekwvalente		(52,956)	(132,586)
Kontant en kontantekwvalente aan die begin van die periode		64,685	197,271
Kontant en kontantekwvalente aan die einde van die periode	19	11,729	64,685

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

Die Finansiële State is voorberei in ooreenstemming met die volgende beleide, wat konsekwent toegepas is in alle wesenlike aspekte, tensy anders vermeld.

Waar egter gepas en betekenisvol, is addisionele inligting verskaf om die bruikbaarheid van die finansiële state te verhoog en te voldoen aan die statutêre vereistes van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, Wet 1 van 1999 (soos gewysig deur Wet 29 van 1999), en die Tesourieregulasies wat uitgegee is ingevolge die Wet en die Wet op die Verdeling van Inkomste, Wet 2 van 2006.

1. Aanbieding van die Finansiële State

1.1 Basis van voorbereiding

Die Finansiële State is voorberei op 'n gewysigde kontantboekhouding, tensy anders vermeld. Die gewysigde kontantboekhouding maak die kontantboekhouding uit wat aangevul is met die addisionele onthullingsitems. Onder kontantboekhouding word transaksies en ander gebeurtenisse erken wanneer kontant ontvang of betaal is.

1.2 Muntstelsel

Alle bedrae is aangebied in die muntstelsel van die Suid-Afrikaanse Rand (R) wat ook die funksionele muntstelsel van die Departement is.

1.3 Afronding

Tensy anders vermeld, is al die finansiële syfers afgerond tot die naaste eenduisend Rand (R'000).

1.4 Vergelykende syfers

Vorige periode vergelykende syfers is aangebied in die huidige jaar se finansiële state. Waar nodig is syfers wat in die vorige finansiële state ingesluit is hergeklassifiseer om seker te maak dat die formaat waarin die inligting aangebied word ooreenstem met die vormaat van die huidige jaar se finansiële state.

1.5 Vergelykende syfers - Toewysingstaat

'n Vergelyking tussen werklike bedrae en finale bewilliging per belangrike klassifikasie van uitgawe word ingesluit by die toewysingstaat.

2. Inkomste

2.1 Bewilligde fondse

Bewilligde fondse word erken in die finansiële rekords op die datum dat die bewilliging van krag word. wysigings tot die bewilligde fondse wat gemaak is ingevolge die aanpassingsbegrottingsproses word herken in die finansiële rekords op die datum dat die wysigings van krag word.

Totaal van bewilligde fondse word weergegee in die Staat van Finansiële Prestasie.

Onbestede bewilligde fondse word afgestaan aan die Provinciale inkomstefonds. Bedrae verskuldig aan die Provinciale inkomstefonds aan die einde van die finansiële jaar word erken in die Staat van Finansiële Posisie.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

2.2 Statutêre Toewysing

Statutêre toewysings word in die finansiële rekords herken op die datum dat die toewysing van krag word. Aanpassings aan die statutêre toewysings wat gemaak is ingevolge die wysigingsben krag word.

Totale statutêre Toewysings word aangebied in die Staat van Finansiële Prestasie.

Onverwagte statutêre Toewysings word teruggestort in die Provinciale Inkomstefonds Bedrae verskuldig aan die Provinciale Inkomstefonds aan die einde van die finansiële jaar word erken in die Staat van Finansiële Posisie.

2.3 Departementele inkomste

Alle Departementele inkomste ontvang word op die Provinciale Inkomstefonds inbetaal, tensy anders vermeld. Bedrae verskuldig aan die Provinciale Inkomstefonds aan die einde van die finansiële jaar word erken in die Staat van Finansiële Posisie.

Bedrae ontvang by die verslagdatum word bekend gemaak in die onthullingsnotas by die jaarlikse finansiële state.

2.3.1 Belastinginkomste

Belastinginkomste bestaan uit al die verpligte onbeantwoorde bedrae ingesamel deur die Departement ooreenkomsdig wette en/of regulasies (boetes, heffings en verbeurings).

Belastingontvangste word erken in die staat van Fiansiële Prestasie wanneer dit ontvang word.

2.3.2 Verkope van goedere en dienste anders as kapitale bates

Die opbrengs ontvang van die verkoop van goedere en/of die voorsiening van dienste word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

2.3.3 Boetes, heffings en verbeurings

Boetes, heffings en verbeurings is verpligte onverhaalde bedrae wat deur 'n hof of kwasi-geregtelike liggaam opgelê is en deur die Departement ingesamel is Inkomste uit boetes, heffings en verbeurings word erken in die wanneer die kontant ontvang word.

2.3.4 Rente, dividende en rente op grond

Rente dividende en rente op land word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

2.3.5 Verkoop van kapitale bates

Die opbrengs ontvang uit die verkoop van kapitale bates word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

2.3.6 Finansiële transaksies in bates en laste

Terugbetaling van lenings en voorskotte wat vantevore aan werknemers en openbare korporasies toegeken is vir beleidsdoeleindes word erken as inkomste in die Staat van finansiële Prestasie by ontvangs van die gelde.

Tjeks wat in vorige rekenpligtige periodes uitgeskryf is en verjaar voor dit inbetaal word, word erken as inkomste in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die tjek verjaar. Wanneer die tjek weer uitgeskryf word, word die betaling vanuit Inkomste gemaak.

Buitelandse valute word erken op betaling van fondse.

2.3.7 Oordragte ontvang (sluit geskenke, donasies en borgskappe in)

Alle kontantgeskenke, donasies en borgskappe word inbetaal in die Provinciale Inkomstefonds en op rekord geplaas as inkomste in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer dit ontvang word. Bedrae ontvang by die verslagdatum word bekend gemaak in die onthullingsnotas by die jaarlikse finansiële state.

Alle *in natura*-geskenke, donasies en borgskappe word bekend gemaak teen redelike waarde in 'n bylae tot die finansiële state.

2.4 Direkte skatkisontvangste

Alle direkte skatkisontvangste word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

Alle direkte skatkisbetalings word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

2.5 Hulpfondse

Plaaslike en buitelandse hulpfondse word as inkomste erken wanneer kennisgewing van die hulp van Nasionale Tesourie ontvang word of wanneer die Departement die kontant Direk van die donateur(s) ontvang.

Alle *in natura* plaaslike en buitelandse hulpfondse bekend gemaak teen redelike waarde in 'n bylae tot die jaarlikse finansiële state.

Die kontantbetalings wat deur die jaar gemaak is ten opsigte van plaaslike en buitelandse hulpfondsprojekte word as uitgawes erken in die Staat van Finansiële Prestasie. Die waarde van die bystand spandeer voor die ontvangs van die fondse word erken as 'n ontvangbare in die Staat van Finansiële Posisie.

Onbehoorlik gespandeerde bedrae wat plaaslike en buitelandse hulp gebruik en enige ongebruikte bedrae word erken as betaalbares in die Staat van Finansiële Posisie.

Alle CARA-fondse ontvang moet as inkomste opgeteken word wanneer fondse ontvang word. Die kontantbetalings wat deur die jaar gemaak is ten opsigte van CARA geoormerkte projekte word erken as lopende of kapitale uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie.

Onbehoorlik gespandeerde bedrae wat CARA-fondse gebruik en enige ongebruikte bedrae word erken as betaalbares in die Staat van Finansiële Posisie.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

3. Uitgawe

3.1 Vergoeding van werknemers

3.1.1 Korttermyn werknemervoordele

Salarisse en lone sluit in betalings aan werknemers (verlofvoorregte, dertiende tjeks en prestasiebonusse). Salarisse en lone word erken as uitgawes in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar). Gekapitaliseerde kompensasie maak deel uit van die uitgawe vir kapitale bates in die Staat van Finansiële Prestasie.

Alle ander betalings word geklassifiseer as lpende uitgawe.

Korttermyn werknemervoordele wat aanleiding gee tot 'n huidige regs- of konstruktiewe verpligting word openbaar in die onthullingsnotas van die finansiële state. Hierdie bedrae word nie erken in die Staat van Finansiële Prestasie of Posisie nie.

3.1.2 Na-aftredevoordele

Die Departement verskaf aftreevoordele (pensioenvoordele) vir sekere werknemers deur 'n gedefinieerde voordeleplan vir staatswerknemers. Hierdie voordele word befonds deur werkewer- en werknemerbydraes.

Werkewerbydraes (d.i. sosiale bydraes) tot die fonds word uitgegee wanneer die finale bemagtiging vir betaling aan die fonds op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar). Geen voorsiening is gemaak vir aftreevoordele in die finansiële state van die Departement. Enige moontlike verpligtings word geopenbaar in die finansiële state van die Provinsiale Inkomstefonds en nie in die finansiële state van die werkewerdepartement nie.

Die Departement verskaf mediese voordele vir sekere van sy werknemers. Werkewerbydraes tot die mediese fonds word uitgegee wanneer die finale bemagtiging vir betaling aan die fonds op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

3.1.3 Beëindigingsvoordele

Beëindigingsvoordele soos skeidingspakkette word erken as uitgawes in die Staat van Finansiële Prestasie as 'n oordrag (aan huishoudings) wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

3.1.4 Ander langtermyn werknemervoordele

Ander langtermyn werknemervoordele (soos opgehoopde verlof) word erken as uitgawes in die Staat van Finansiële Prestasie as 'n oordrag (aan huishoudings) wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

Langtermyn werknemervoordele wat aanleiding gee tot 'n huidige regs- of konstruktiewe verpligting word openbaar in die onthullingsnotas van die finansiële state. Hierdie bedrae word nie erken in die Staat van Finansiële Prestasie of Posisie nie.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

3.2 Goedere en dienste

Betalings gemaak vir goedere en/of dienste word erken as uitgawes in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar). Die uitgawe word geklassifiseer as kapitaal indien die goedere en dienste gebruik word vir 'n kapitale projek of 'n bate van R5,000 of meer aangekoop is. Alle bates wat minder as R5,000 kos, sal ook onder goedere en dienste sal weergegee word onder goedere en dienste.

3.3 Rente en huurgeld op grond

Rente en huurgeld wat betaal is word erken as uitgawes in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar). Hierdie item skakel huurgeld uit vir die gebruik van geboue of ander gevëstigde strukture. Indien dit nie moontlik is om te onderskei tussen betaling vir die gebruik van grond en die gevëstigde strukture daarop, moet die hele bedrag onder goedere en dienste weergegee word.

3.4 Finansiële transaksies in bates en laste

Skuld word afgeskryf indien dit as onverhaalbaar geïdentifiseer is. Afgeskrewe skuld word beperk tot die besparing op en/of onderspanning van bewilligde fondse. Die afskrywing vind plaas teen jaareindes of wanneer geld beskikbaar is. Geen voorsiening word gemaak vir onverhaalbare bedrae maar bedrae word erken in 'n openbaarmakingskennisgiving.

Verliese van buitelandse valuta word erken by betaling van fondse.

Alle **ander verliese** word erken wanneer magtiging daarvoor verleen is.

3.5 Oordragte en subsidies

Oordragte en lone word erken as uitgawes wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

3.6 Ongemagtigde besteding:

Wanneer dit ontdek word, word ongemagtigde besteding erken as 'n bate in die Staat van Finansiële Posisie totdat die uitgawe óf erken word deur die betrokke gesag, teruggekry word van die betrokke persoon óf afgeskryf word as onverhaalbaar in die Staat van Finansiële Prestasie.

Ongemagtigde uitgawe met befondsing goedgekeur word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die ongemagtigde uitgawe goedgekeur is en die betrokke fondse ontvang is. Waar die bedrag goedgekeur is sonder fondse word dit as uitgawe erken, onderhewig aan die beskikbaarheid van spaargeld in die Staat van Finansiële Prestasie op die datum van goedkeuring.

3.7 Vrugtelose & verkwistende besteding

Vrugtelose en verkwistende uitgawe word erken as uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie. Indien die uitgawe verhaalbaar is, word dit as 'n bate beskou tot dit verhaal is van die verantwoordelike persoon of afgeskryf is as onverhaalbaar in die Staat van Finansiële Prestasie.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

3.8 Ongereelde uitgawes

Onreëlmatige uitgawe word erken as uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie. Indien die uitgawe nie gekondoneer word deur die betrokke gesag nie word dit as 'n bate beskou tot dit verhaal is of afgeskryf is as onverhaalbaar in die Staat van Finansiële Prestasie.

3.9 Uitgawes vir kapitale bates

Betalings gemaak vir kapitale bates word erken as 'n uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer finale magtiging vir betaling op die stelsel gegee word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

4. Bates

4.1 Kontant en kontantekwivalente

Kontant en kontant- ekwivalente word geplaas op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys.

Vir die doeleinades van die Kontantvloeistaat sluit kontant en kontantekwivalente in kontant op hande, deposito's gehou, ander korttermyn hoogs likiede investerings en bankoortrekkings.

4.2 Ander finansiële bates

Ander finansiële bates word geplaas op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys.

4.3 Vooruitbetalings en voorskotte

Bedrae vooruitbetaal of voorgeskiet word erken op die Staat van Finansiële Posisie wanneer die betalings gemaak word.

Vooruitbetalings en voorskotte wat uitstaande is aan die einde van die jaar word geplaas op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys.

4.4 Ontvangbares

Ontvangbares wat ingesluit is op die Staat van Finansiële Posisie ontstaan uit kontantbetalings wat gemaak is en verhaalbaar is van 'n ander party.

Uitstaande ontvangbares teen jaareinde word geplaas op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys plus opgelope rente.

4.5 Beleggings

Gekapitaliseerde beleggings word teen kosprys aangedui op die Staat van Finansiële Posisie. Enige kontantvloei soos dividende ontvang of die opbrengs ontvang van die verkoop van kapitale bates word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

Investerings word getoets vir 'n verminderingsverlies wanneer gebeurtenisse of veranderinge in omstandighede aandui dat die belegging mag verswak het. Alle verliese word ingesluit in die onthullingsnotas.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

4.6 Lenings

Lenings word erken in die Staat van Finansiële Posisie teen die normale bedrag wanneer kontant aan die begunstigde betaal word. Leningbalanse word verminder wanneer kontant terugbetaalings van die begunstigde ontvang word. Hoeveelhede wat potensieel onverhaalbaar is, word ingesluit by die onthullingsnotas.

Uitstaande lenings teen jaareinde word geplaas op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys.

4.7 Voorraad

Voorrade aangekoop in die finansiële jaar word teen koste aangedui in die notas.

4.8 Kapitale bates

4.8.1 Roerende bates

'n Kapitale bate word teen kosprys aangeteken by ontvangs van die item. Koste van 'n bate word gedefinieer as die totale koste van verkryging. Waar die koste nie akkuraat bepaal kan word nie, word die roerende kapitale bate op redelike waarde aangeteken. Waar redelike waarde nie bepaal kan word nie, word die kapitale bate in die bateregister teen R1 aangedui.

Daaropvolgende uitgawe van 'n kapitale aard word aangeteken in die Staat van Finansiële Prestasie as "uitgawe aan kapitale bate" en word gekapitaliseer in die bateregister van die Departement met die voltooiing van die projek.

Herstelwerk en onderhoud word as uitgawe gemeld as huidige "goedere en dienste" in die Staat van Finansiële Prestasie.

4.8.2 Onroerende bates

'n Kapitale bate word teen kosprys aangeteken by ontvangs van die item. Koste van 'n bate word gedefinieer as die totale koste van verkryging. Waar die koste nie akkuraat bepaal kan word nie, word die roerende kapitale bate op R1 vasgestel tensy die redelike waarde van die bate betroubaar geskat is.

Werk wat aan die gang is van 'n kapitale aard word aangeteken in die Staat van Finansiële Prestasie as "uitgawe aan kapitale bate". By voltooiing word die totale koste ingesluit in die bateregister van daardie departement wat die bate wetlik besit of die provinsiale departement van openbare werke.

Herstelwerk en onderhoud word as uitgawe gemeld as huidige "goedere en dienste" in die Staat van Finansiële Prestasie.

5. Laste

5.1 Begrote fondse moet oorgegee word aan die Inkomstefonds

Onbestede bewilligde fondse word afgestaan aan die Provinciale inkomstefonds. Bedrae verskuldig aan die Provinciale Inkomstefonds aan die einde van die finansiële jaar word erken in die Staat van Finansiële Posisie.

5.2 Departementele inkomste wat afgestaan gaan word aan die Inkomstefonds

Bedrae verskuldig aan die Provinciale Inkomstefonds aan die einde van die finansiële jaar word erken in die Staat van Finansiële Posisie.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

5.3 Direkte skatkisontvangste moet teruggestort word in die Inkomstefonds

Alle direkte skatkisontvangste word erken in die Staat van Finansiële Prestasie wanneer die kontant ontvang word.

Bedrae wat ontvang word, moet oorgegee word aan die betrokke inkomstefonds by ontvangs daarvan. Enige bedrag wat teen jaareinde nie oorgegee is nie, word gereflekteer as 'n lopende betaling in die Staat van Finansiële Posisie.

5.4 Oortrokke bankrekening

Die oortrokke bedrag word behou op die Staat van Finansiële Posisie teen kosprys.

5.5 Betaalbares

Erkende betaalbares bestaan hoofsaaklik uit bedrae verskuldig aan ander Staatsentiteite. Hierdie betaalbares word erken teen historiese koste in die Staat van Finansiële Posisie.

5.6 Voorwaardelike aanspreeklikheid

Voorwaardelike aanspreeklikheid word ingesluit by die onthullingsnotas by die finansiële state.

5.7 Verpligtinge

Verpligtinge word nie erken in die Staat van Finansiële Posisie as 'n las of as uitgawe in die Staat van Prestasie nie, maar is ingesluit in die onthullingsnotas.

5.8 Aanwasse

Aanwasse word nie erken in die Staat van Finansiële Posisie as 'n las of as uitgawe in die Staat van Prestasie nie, maar is ingesluit in die onthullingsnotas.

5.9 Werknemervoordele

Korttermyn werknemervoordele wat aanleiding gee tot 'n huidigeregs- of konstruktiewe verpligting word openbaar in die onthullingsnotas van die finansiële state. Hierdie bedrae word nie erken in die Staat van Finansiële Prestasie of Posisie nie.

5.10 Huurverpligtinge.

Finansiële huurkontrakte

Finansiële huurkontrakte word nie erken as bates en laste in die staat van Finansiële Posisie nie. Finansiële betalings word erken as 'n uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie en word verdeel tussen die kapitale en die renteporsies. Die finansiële verhurlas word ingesluit by die onthullingsnotas by die finansiële state.

Bedryfskontrakte

Bedryfshuurbetaling word erken as 'n uitgawe in die Staat van Finansiële Prestasie. Die bedryfshuurverpligtinge word ingesluit by die onthullingsnotas by die finansiële state.

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Rekeningkundige Beleid
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

6. Netto Bates

6.1 Kapitalisasiereserwe

Die kapitalisasiereserwe bestaan uit die finansiële bates en/of laste wat uit 'n vorige verslagperiode ontstaan het maar wat vir die eerste keer in die Staat van Finansiële Posisie in die huidige verslagperiode erken word. Bedrae word oorgedra na die Provinciale Inligtingsfonds by beskikking, terugbetaling of verhaling van sodanige bedrae.

6.2 Verhaalbare inkomste

Bedrae word erken as verhaalbare inkomste wanneer 'n betaling gemaak in 'n vorige finansiële jaar verhaalbaar word van 'n skuldenaar in die huidige finansiële jaar.

7. Verwante deelnemertransaksies

Spesifieke inligting ten opsigte van verwante deelnemertransaksies is in die onthullingsnotas ingesluit.

8. Sleutelbestuurpersoneel

Kompensasie wat betaal word aan belangrike bestuurpersoneel met insluiting van hulle familielede waarvan toepassing, word ingesluit in die onthullingsnotas.

9. Publieke private vennootskappe

'n Beskrywing van die PPP-reëling, die kontrakgelde en huidige en kapitale uitgawe i.v.m. die PPV-reëling is ingesluit by die onthullingsnotas.

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

1. Jaarlikse toewysing

1.1 Jaarlikse toewysing

Programme	Finale toewysing R'000	Werklike fondse ontvang R'000	Fondse nie aangevra/nie ontvang nie 2008/9 R'000	Toewysing ontvang 2007/08 R'000
Administrasie	393,529	416,129	(22,600)	361,470
Publieke gewone skoolopleiding	7,424,023	7,412,214	11,809	6,271,636
Onafhanklike skoolsubsidies	44,119	48,406	(4,287)	39,712
Publieke spesiale skoolopleiding	510,390	509,592	798	434,325
Verdere onderwys en opleiding	367,191	346,469	20,722	317,230
Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes	26,838	27,887	(1,049)	26,056
Vroeëkindontwikkeling	228,749	227,961	788	164,804
Aanvullende en geassosieerde dienste	211,249	217,430	(6,181)	207,499
Totaal	9,206,088	9,206,088	-	7,822,732

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000

1.2 Voorwaardelike toekennings

Totale toekennings ontvang	Bylae 1A	298,188	226,358

(** Daar behoor daarop gelet te word dat die voorwaardelike toekennings ingesluit is in die bedrae per die Finale toewysing in Nota 1.1)

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
2. Inkomste van die Departement			
Verkope van goedere en dienste anders as kapitale bates	2.1	8,297	9,048
Boetes, heffings en verbeurings	2.2	382	361
Rente, dividende en rente op grond	2.3	1,227	1,524
Finansiële transaksies in bates en laste	2.4	12,639	20,459
Totale inkomste ingevorder		22,545	31,392
Minus: Eie inkomste ingesluit in toewysing	15	22,545	26,755
Departementele inkomste ontvang		-	4,637
2.1 Verkope van goedere en dienste anders as kapitale bates			
Verkope van goedere en dienste wat deur die Departement geproduseer is		8,297	9,048
Verkope deur markvestiging		8,297	9,048
Totaal		8,297	9,048
2.2 Boetes, heffings en verbeurings			
Boetes		382	361
Totaal		382	361

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

**Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
2.3 Rente, dividende en huu op grond			
Rente		1,227	1,524
Totaal		1,227	1,524
2.4 Finansiële transaksies in bates en laste			
Verouderde tjeeks teruggeskryf		(28)	(189)
Ander ontvangstes insluitend verhaalbare inkomste		12,667	20,648
Totaal		12,639	20,459
3. Vergoeding van werknemers			
3.1 Salarisse en lone			
Basiese salaris		5,308,791	4,467,496
Prestasietoekenning		11,224	11,011
Diensgebaseer		22,570	7,432
Kompenserende/omstandigheds		75,403	50,366
Periodieke betalings		12,705	4,305
Ander niepensioendraende toekennings		746,654	571,682
Totaal		6,177,347	5,112,292
3.2 Sosiale bydraes			
Werkgewer bydraes			
Pensioen		592,975	506,676
Medies		317,019	283,205
Bedingingsraad		454	442
Amptelike unies en verenigings		1,895	1,420
Totaal		912,343	791,743
Totale vergoeding van werknemers		7,089,690	5,904,035
Gemiddelde aantal werknemers		39,949	39,618

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

**Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
4. Goedere en dienste			
Administratiewe fooie		932	670
Advertensie		11,909	11,760
Bates onder R5000	4.1	22,062	20,668
Beurse (werknemers)		17,924	9,204
Kommunikasie		11,305	10,838
Rekenaardienste	4.2	16,565	12,866
Konsultante, kontrakteurs en agentskappe/uitbestuurde dienste	4.3	56,146	70,413
Vermaak		226	197
Ouditkoste – ekstern	4.4	7,842	5,580
Inventaris	4.5	327,801	321,377
Instandhouding, herstelwerk en lopende koste		-	-
Bedryfshure		6,293	8,428
Besteding aan eiendom wat besit of gehuur word	4.6	120,519	90,766
Vervoer verskaf as deel van die Departement se aktiwiteite		113,101	107,411
Reis- en verblyfkoste	4.7	58,553	44,179
Vergaderplekke en fasiliteite		20,689	19,802
Opleiding en personeelontwikkeling		19,441	10,904
Ander bedryfsuitgawes	4.8	1,712	3,198
Totaal		813,020	748,261
4.1 Bates onder R5000			
Tasbare bates		21,611	20,122
Masjinerie en toerusting		21,611	20,122
Ontasbare bates		451	546
Totaal		22,062	20,668
4.2 Rekenaardienste			
SITA rekenaardienste		13,939	12,748
Eksterne rekenaardiensteverskaffers		2,626	118
Totaal		16,565	12,866

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

**Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
4.3 Konsultante, kontrakteurs en agentskappe/uitbestede dienste			
Besigheids- en adviseringsdienste		11,519	62,391
Infrastruktuur en beplanning		1,673	-
Regskostes		4,303	2,372
Kontrakteurs		6,615	5,691
Agentskap en ondersteunings-/uitbestede dienste		32,036	(41)
Totaal		56,146	70,413
4.4 Ouditkoste – ekstern			
Regulatoriese oudits		6,437	4,013
Prestasieoudits		1,315	1,077
Ander oudits		90	490
Totaal		7,842	5,580
4.5 Voorraad			
Leer- en onderrigondersteuningsmateriaal		222,114	239,867
Voedsel en voedselvoorrade		72,668	49,642
Ander verbruikbare materiale		567	408
Skryfbehoeftes en drukwerk		32,452	31,460
Totaal		327,801	321,377
4.6 Besteding aan eiendom wat besit of gehuur word			
Munisipale dienste		12,179	13,535
Ander		108,340	77,231
Totaal		120,519	90,766
4.7 Reis- en verblyfkoste			
Plaaslik		57,478	42,536
Buitelands		1,075	1,643
Totaal		58,553	44,179
4.8 Ander bedryfsuitgawes			
Professionele liggame, lidmaatskap- en intekenfooie		37	1,330
Hervestigingskostes		1,463	1,824
Ander		212	44
Totaal		1,712	3,198

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Notas by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
5. Finansiële transaksies in bates en laste			
Wesenlike verliese weens misdadige optrede		322	385
Ander wesenlike verliese	5.1	322	385
Ander wesenlike verliese afgeskryf	5.2	501	184
Skulde afgeskryf	5.3	4,834	14,701
Totaal		5,657	15,270
		=====	=====
5.1 Ander wesenlike verliese			
Aard van ander wesenlike verliese			
Incident		Dissiplinêre stappe geneem/Kriminele optrede	
GG-ongelukke		322	385
Totaal		322	385
		=====	=====
5.2 Ander wesenlike verliese afgeskryf			
Aard van die verliese			
Eise teen die staat		-	103
Vrugtelose & verkwistende besteding		-	81
Ander		501	-
Totaal		501	184
		=====	=====
5.3 Skulde afgeskryf			
Aard van skulde wat afgeskryf is			
Skulde afgeskryf wat verband hou met ongerekende uitgawes		1,705	-
Werknemersbelasting		206	5,551
Waarborge van die staat		103	16
Salarisoorbetalings		593	590
Beurse		1,225	227
Rente op skulde		941	267
Ander		61	1,817
Handelsrekeningverlies 1996/97		-	1,536
Eise invorderbaar		-	4,697
Totaal		4,834	14,701
		=====	=====

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
6. Oordragte en subsidies			
Provinsies en munisipaliteite		-	1
Departementele agentskappe en rekeninge	Bylae 1B	4,255	3,944
Niewinsgewende instellings	Bylae 1C	1,017,195	862,037
Huishoudings	Bylae 1D	55,673	51,534
Totaal		1,077,123	917,516
7. Uitgawes vir kapitale bates			
Tasbare bates		196,312	152,537
Geboue en ander vaste strukture	31.1	162,455	140,109
Masjinerie en toerusting	29.1	33,857	12,428
Sagteware & ander ontasbare bates		10,676	131
Gekapitaliseerde ontwikkelingskostes	30.1	8,149	-
Rekenaarsagteware	30.1	2,527	131
Totaal		206,988	152,668
7.1 Analise van fondse gebruik om kapitale bates aan te koop – 2008/09			
	Begrote fondse R'000	Hulpverlening R'000	Totaal R'000
Tasbare bates	196,312	-	196,312
Geboue en ander vaste strukture	162,455	-	162,455
Masjinerie en toerusting	33,857	-	33,857
Sagteware & ander ontasbare bates	10,676	-	10,676
Gekapitaliseerde ontwikkelingskostes	8,149	-	8,149
Rekenaarsagteware	2,527	-	2,527
Totaal	206,988	-	206,988
7.2 Analise van fondse gebruik om kapitale bates aan te koop – 2007/08			
	Begrote fondse R'000	Hulpverlening R'000	Totaal R'000
Totale bates verkry	152,668	-	152,668

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000			
8. Vrugtelose & verkwistende besteding						
8.1 Rekonsiliase van vrugtelose & verkwistende besteding						
Openingsbalans		-	708			
Tel by: Vrugtelose & verkwistende besteding		47				
Huidige uitgawes		47				
Minus: Bedrae goedgekeur		(674)				
Huidig		-	(674)			
Minus: Bedrae oorgedra aan debiteure vir invordering		-	(81)			
Vrugtelose en verkwistende besteding wat wag op goedkeuring		-	-			
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>			
9. Kontant en kontantekwivalente						
Kontant by kommersiële banke (plaaslik)		17,220	117,106			
Totaal		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>			
		17,220	117,106			
10. Ander finansiële bates						
Nie-bedryfsbates						
Plaaslik						
Eksdepartemente: Afrond		818	818			
		<hr/>	<hr/>			
Totale niebedryfsbates ander finansiële bates		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>			
		818	818			
11. Vooruitbetelings en voorskotte						
Reis- en verblyfkoste		53	362			
Voorskotte betaal aan ander entiteite		-	1,119			
Totaal		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>			
		53	1,481			
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>			
		2008/09				
	Nota	Minder as een jaar R'000	Een tot drie jaar R'000	Ouer as drie jaar R'000	Totaal R'000	Totaal R'000
12. Ontvangbares						
Eise invorderbaar	12.1	4,334	133	-	4,467	1,883
Personeelskuld	12.2	5,794	9,328	4,880	20,002	17,178
Ander debiteure	12.3	6,614	12,041	31,655	50,310	53,035
Totaal		<hr/> <hr/>	16,742	21,502	36,535	<hr/> <hr/>
			74,779			72,096

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
12.1 Eise invorderbaar			
Nasionale departemente		57	1,883
Provinsiale departemente		2,514	-
Openbare entiteite		1,895	-
Plaaslike regerings		1	-
Totaal		4,467	1,883
12.2 Personeelskuld			
Salaris oorbetalings		3,738	7,043
Skuldrekening		16,177	10,048
Onreëlmataige uitgawes : dept. begroting		87	87
Totaal		20,002	17,178
12.3 Ander debiteure			
Verbreking van kontrak		17,065	20,820
Vroeëre werknemers		25,091	17,259
Waarborgs van die staat		1,085	1,202
Kriminele dade		1,913	2,020
Allerlei		2,106	2,805
Uitkläringsrekeninge		3,050	8,929
Totaal		50,310	53,035
13. Beleggings			
Nie-bedryfs			
Aandele en ander ekwiteit			
Sir David Harris Trust		4	6
JL Bisset Fonds		373	341
Graham Plaasliedienstbeursfonds		44	43
Royal Reception Fonds		34	34
Skoolboufonds		12,051	10,766
Totale nie-bedryfs		12,506	11,190
Analise van nie-bedryfsbeleggings			
Openingsbalans		11,190	10,190
Byvoegings in kontant		1,316	1,000
Beskikkings vir kontant		-	-
Niekontant bewegings		-	-
Sluitingsbalans		12,506	11,190

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
14. Begrotingsfondse om af te staan aan Inkomstefonds			
Openingsbalans		84,982	195,513
Oordrag vanaf staat van Finansiële Prestasie		13,610	84,982
Betaal gedurende die jaar		(84,935)	(195,513)
Sluitingsbalans		13,657	84,982
15. Departementele inkomste wat afgestaan gaan word aan die Inkomstefonds			
Openingsbalans		3,351	(214)
Oordrag vanaf Staat van Finansiële Prestasie		-	4,637
Eie inkomste ingesluit in toewysing		22,545	26,755
Betaal gedurende die jaar		(19,702)	(27,827)
Sluitingsbalans		6,194	3,351
16. Bankoortrekking			
Gekonsolideerde Betaalmeester Algemene Rekening		5,491	52,421
Totaal		5,491	52,421
17. Betaalbares - lopend			
Uitklaringsrekeninge	17.1	29,958	13,466
Ander betaalbares	17.2	24	1,840
Totaal		29,982	15,306
17.1 Uitklaringsrekeninge			
Verwerpings allerlei		-	480
Sal: ACB-herroepings		1,974	7,570
Sal: inkomstebelasting		119	1,959
Sal: pensioenfonds		468	756
Salaristerugskrywingskontrole		812	596
Salaris: mediese fonds		26,480	2,105
Ander aftrekkingsrekeninge		105	-
Totaal		29,958	13,466
17.2 Ander krediteure			
Waarborge vir huislenings		-	1,265
Allerlei		24	575
Totaal		24	1,840

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

**Aantekeninge by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
18. Netto kontantvloeい beskikbaar uit bedryfsaktiwiteite			
Netto surplus soos per Staat van Finansiële Prestasie		13,610	89,619
Te terug nie-kontant/kontant bewegings wat nie beskou word as bedryfsaktiwiteite nie		138,317	(68,432)
(Toename) in debiteure - bedryfs		(2,683)	2,235
Toename in vooruitbetalings en voorskotte		1,428	(1,051)
Afname in ander bedryfsbates		-	708
Toename in debiteure - bedryfs		14,676	(26,407)
Uitgawes vir kapitale bates		206,988	152,668
Oorgawes aan Inkomstefonds		(104,637)	(223,340)
Eie inkomste ingesluit in toewysing		22,545	-
Ander niekontant-items		-	26,755
Netto kontantvloeい gegenereer deur bedryfsaktiwiteite		<u>151,927</u>	<u>21,187</u>
19. Rekonsiliasie van kontant en kontantekwivalente vir kontantvloeidoeleindes			
Gekonsolideerde Betaalmeester Algemene rekening		(5,491)	(52,421)
Kontant by kommersiële banke (plaaslik)		<u>17,220</u>	<u>117,106</u>
Totaal		<u>11,729</u>	<u>64,685</u>

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

**Notas by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
20. Moontlike laste			
Verskuldig aan	Aard		
Waarborgs vir huislenings	Werknemers	Bylae 2A	2,671
Eise teen die Departement		Bylae 2B	45,279
Ander departemente (interdepartementele onbevestigde saldo's)		Bylae 4	4,926
Totaal		52,876	37,412
21. Verpligtinge			
Lopende uitgawes			
Goedgekeur en gekontrakteer		220,166	280,511
Goedgekeur, maar nog nie gekontrakteer nie		-	42,931
		220,166	323,442
Kapitale uitawes			
Goedgekeur en kontraktueel		148,098	64,275
Goedgekeur, maar nog nie kontraktueel bevestig nie		72,516	119,672
		220,614	183,947
Totale verpligtinge		440,780	507,389
22. Opgelope uitgawes			
Gelys volgens ekonomiese klassifikasie	30 dae	30+ dae	Totaal
Vergoeding van werknemers	906	776	1,682
Goedere en dienste	75,495	12,334	87,829
Oordragte en subsidies	11,769	10,759	22,528
Geboue en ander vaste strukture	3,006	1,931	4,937
Totaal	91,176	25,800	116,976
Gelys volgens vlak van program			
Program 1		26,780	11,266
Program 2		72,157	40,415
Program 4		1,902	2,117
Program 5		117	28
Program 6		126	5
Program 7		8,800	336
Program 8		6,419	1,027
Program 3		675	-
Totaal		116,976	55,194
Saldo's met departemente bevestig	Bylae 4	481	1,393
Totaal		481	1,393

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Onthullingsnotas by die jaarlikse finansiële state
 vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
23. Werknemervoordele			
Reg op verlof		79,450	78,763
Dertiende tjek		205,248	178,109
Prestasietoekenning		-	99
Opgelope verlofverpligtinge		857,540	815,692
Totaal		1,142,238	1,072,663
24. Huurverpligtinge			
	Grond	Geboue & ander vaste strukture	Masjinerie en toerust- ing
	R'000	R'000	R'000
24.1 Bedryfshuurbesteding			
2008/09			
Nie later as 1 jaar	-	-	1,369
Later as 1 jaar , maar nie later as 5 jaar nie	-	-	778
Totale huurverpligtinge	-	-	2,147
2007/08			
Nie later as 1 jaar	-	-	1,185
Later as 1 jaar , maar nie later as 5 jaar nie	-	-	272
Totale huurverpligtinge	-	-	1,457
	Grond	Geboue & ander vaste strukture	Masjinerie en toerusting
	R'000	R'000	R'000
24.2 Finansiële huuruitgawes			
Nie later nie as 1 jaar	-	-	348
Later as 1 jaar , maar nie later as 5 jaar nie	-	-	172
Totale huur verpligtinge.	-	-	520
Totale huidige waarde van huur- verpligtinge	-	-	520
2007/08			
Nie later as 1 jaar	-	-	11
Totale huurverpligtinge	-	-	11
Totale huidige waarde van huur verpligtinge	-	-	11

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Onthullingsnotas by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
25. Onreëlmatige uitgawes			
25.1 Rekonsiliaasie van onreëlmatige uitgawes			
Openingsbalans	5,199	4,612	
Tel by: Onreëlmatige uitgawes – met betrekking tot vorige jaar	78	-	
Tel by: Onreëlmatige uitgawes – met betrekking tot huidige jaar	256	3,490	
Minus: Bedrae goedgekeur	(1,449)	(2,903)	
Minus: Bedrae nie invorderbaar (nie goedgekeur)	(1,705)	-	
Ongereeld uitgawes wat nog goedgekeur moet word	2,379	5,199	
Analise van wagtende goedkeuring per ouderdomsklassifikasie			
Huidige jaar	78	3,313	
Vorige jare	2,301	1,886	
Totaal	2,379	5,199	
		2008/09	
		R'000	
25.2 Besonderhede van onreëlmatige uitgawes – met betrekking tot lopende jaar			
Voorval	Dissiplinêre stappe geneem/kriminele optrede		
Kaapse Skiereiland		210	
Universiteit vir Tegnologie		46	
Ouditfooie betaal aan dr. LG Kathan		46	
		256	
		2008/09	
		R'000	
25.3 Besonderhede van onreëlmatige uitgawes - goedkeur			
Incident	Dissiplinêre stappe geneem/kriminele optrede		
T/A ODA		1,190	
Kaapse Skiereiland		210	
Universiteit vir Tegnologie		46	
Ouditfooie betaal aan dr. LG Kathan		3	
VLS 05012 Kobus Kruger		1,449	
Vervoer (nie geldig, ongewone uitgawe)			

**WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5**

**Onthullingsnotas by die jaarlikse finansiële state
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009**

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000		
25.4 Details van onreëlmatige uitgawe nie verhaalbaar					
Voorval	Nie gekondoneer deur (kondoneringsgesag)				
VLS 04989, 05008, 05010, 05011, 05017, 05018: Leerdertransportskemas		1,705			
		1,705			
26. Verwante deelnemertransaksies					
1.	Ingevolge die definisie vir verwante deelnemers, word openbare gewone skole beskou as verwante deelnemers en die transaksies hierdie word onder Bylae 1C genoem.				
2.	Gedurende die jaar het die Departement dienste ontvang van die volgende verwante deelnemers wat aan die Departement verwant is soos aangedui:				
2.1	Die Wes-Kaap Departement van Vervoer en Openbare Werke. Die departement het 'n gebou beset wat gratis bedryf is deur die Wes-Kaapse Departement van Vervoer en Openbare Werke.				
2.2	Die Wes-Kaap Departement van die Premier Die Departement het IT-verwante infrastruktuur benut wat gratis verskaf is deur die Wes-Kaap Departement van die Premier.				
27. Sleutelbestuurpersoneel					
Politieke ampsdraers (LUR vir Onderwys)	Aantal indi- vidue	2008/09 R'000	2007/08 R'000		
Beampetes:	1	943	844		
Vlak 15 tot 16	-	-	-		
Vlak 14 (HFB, indien op laer vlak, ingesluit)	6	5,715	4,605		
Familielede van belangrike besturuspersoneel	9	5,738	3,924		
Totaal	12	2,819	2,122		
	15,215	11,495			
28. Voorskrifte					
Potensieel onverhaalbare skulde					
Personele debiteure		4,880	4,018		
Ander debiteure		31,655	30,489		
Eksdepartemente geërfde skuld		818	-		
Totaal		37,353	34,507		
29. Roerende Tasbare Kapitale Bates					
Beweging in roerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009					
	Openingbalans R'000	Huidige jaar aanpassings op vorige jaar balanse R'000	Byvoegings R'000	Beskikkings R'000	Eindsaldo R'000
Masjinerie en toerusting	44,892	(38)	33,880	25,895	52,839
Vervoerbates	13	-	7,080	7,080	13
Rekenaartoerusting	35,037	(19)	10,038	4,316	40,740
Meubels en kantoortoerusting	9,842	(19)	16,762	14,499	12,086
Totale roerende tasbare kapitale bates	44,892	(38)	33,880	25,895	52,839

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Onthullingsnotas by die Jaarlikse Finansiële State
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09	2007/08	
		R'000	R'000	
29.1 Byvoegings				
Byvoegings tot roerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Kontant	Nie-kontant	Totaal	
	R'000	R'000	R'000	
Masjinerie en toerusting	33,857	23	33,880	
Vervoerbates	7,080	-	7,080	
Rekenaartoerusting	10,015	23	10,038	
Meubels en kantoortoerusting	16,762	-	16,762	
Totale byvoegings tot roerende tasbare kapitale bates	33,857	23	33,880	
29.2 Beskikkings				
Beskikking van roerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Verkoop vir kontant	Oorgedra of vernietig of geskraap	Totale beskikkings	Werklike kontant ontvang
	R'000	R'000	R'000	R'000
Masjinerie en toerusting	3,539	22,356	25,895	62
Vervoerbates	-	7,080	7,080	-
Rekenaartoerusting	3,539	777	4,316	62
Meubels en kantoortoerusting	-	14,499	14,499	-
Totale beskikking van roerende tasbare kapitale bates	3,539	22,356	25,895	62
29.3 Beweging vir 2007/08				
Beweging in roerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2008				
	Openingsbalans	Byvoegings	Beskikkings	Sluitingsbalans
	R'000	R'000	R'000	R'000
Masjinerie en toerusting	35,178	12,586	2,872	44,892
Vervoerbates	13	478	478	13
Rekenaartoerusting	26,588	10,818	2,369	35,037
Meubels en kantoortoerusting	8,577	1,290	25	9,842
Totale roerende tasbare kapitale bates	35,178	12,586	2,872	44,892

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Onthullingsnotas by die Jaarlikse Finansiële State
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

		Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000
29.4 Mindere bates				
Mindere bates van die Departement vir 31 Maart 2009				
	Ontasbare bates	Bedryfs- bates	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates
	R'000	R'000	R'000	R'000
Mindere bates	408	-	21,564	-
TOTAAL	408	-	21,564	21,972
	Totaal			
Aantal mindere bates	23	-	39,377	-
TOTAAL	23	-	39,377	39,400
30. Ontasbare kapitale bates				
Beweging in ontasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Openingsbalans	Huidige jaar aanpassings op vorige jaar balanse	Byvoegings	Besikkings
	R'000	R'000	R'000	R'000
Rekenaarsagteware	290	-	2,527	-
Totalle ontasbare kapitale bates	290	-	2,527	2,817
	Sluitingsbalans			
30.1 Byvoegings				
Byvoegings tot ontasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Kontant	Niekontant	Lopende koste van onvoltooide ontwikkelingswerk	Ontvang in omloop, nie betaal (betaal huidige jaar, ontvang vorige jaar)
	R'000	R'000	R'000	R'000
Gekapitaliseerde ontwikkelingskostes	8,149	-	(8,149)	-
Rekenaarsagteware	2,527	-	-	-
Totalle byvoegings tot ontasbare kapitale bates	10,676	-	(8,149)	2,527
	Totaal			
30.2 Beweging vir 2007/08				
Beweging in ontasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2008				
	Openings- balans R'000	Byvoe- gings R'000	Besikkings R'000	Sluitingsba- lans R'000
Rekenaarsagteware	159	131	-	290
Totaal	159	131	-	290

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Onthullingsnotas by die Jaarlikse Finansiële State
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

	Nota	2008/09 R'000	2007/08 R'000	
31. Onroerende tasbare kapitale bates				
Beweging in onroerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Openings- balans R'000	Huidige ja- aanpassings op vorige ja- balanse R'000	Byvoe- gings R'000	Beskik- kings R'000
Geboue en ander vaste strukture	-	-	352,577	352,577
Nieresidensiële geboue	-	-	352,577	352,577
 Totale onroerende tasbare bates	 -	 -	 352,577	 352,577
31.1 Byvoegings				
Byvoegings tot onroerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Kontant R'000	Niekontant R'000	Kapitale werk onvoltooid huidige kostes en finansiële huur- betalings R'000	Ontvang in omloop, nie betaal (betaal huidige jaar, ontvang vorige jaar) R'000
Geboue en ander vaste strukture	162,455	315,708	(125,586)	-
Nieresidensiële geboue	162,455	315,708	(125,586)	352,577
 Totale byvoegings tot roerende tasbare kapitale bates	 162,455	 315,708	 (125,586)	 352,577
31.2 Beskikkings				
Beskikking van onroerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2009				
	Verkoop vir kontant R'000	Oorgedra of vernietig of geskraap R'000	Totale beskikkings R'000	Werklike kontant ontvang R'000
Geboue en ander vaste strukture	-	352,577	352,577	-
Nieresidensiële geboue	-	352,577	352,577	-
 Totale beskikking van onroerende tasbare kapitale bates	 -	 352,577	 352,577	 -
31.3 Beweging vir 2007/08				
Beweging in onroerende tasbare kapitale bates per bateregister vir jaar geëindig 31 Maart 2008				
	Openings- balans R'000	Byvoegings R'000	Beskikkings R'000	Sluitingsba- lans R'000
Geboue en ander vaste strukture	-	40,785	40,785	-
Nieresidensiële geboue	-	40,785	40,785	-
 Tasbare kapitale bates	 -	 40,785	 40,785	 -

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State
vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Bylae 1A
Staat van voorwaardelike toekennings ontvang

Voorwaardelike Toekennings	Toekenning					Bestee			2007/08	
	Wet op die verdeeling van inkomste Provinciale Toekennings	Oorgerol	WoVI Aanpassings	Ander: Aanpassings	Totaal Beskikbaar	Bedrag ontvang deur: Departement	Bedrag bestee deur Departement	% van beskikbare Fondse bestee deur Departement	Wet op die verdeeling van inkomste	Bedrag bestee deur departement
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
MIV/VIGS Nasionale Skoolvoedingsprogram (NSVP): VOO-toekenning Provinciale infrastruktuurtoekenning	13,847 71,109 77,305 120,475	- - - -	- 15,452 - -	13,847 86,561 77,305 120,475	13,847 86,561 77,305 120,475	13,727 81,301 77,305 120,478	99.1 93.9 100.0 100.0	13,011 53,084 80,000 80,263	13,001 53,075 80,000 125,642	
	282,736	-	-	15,452	298,188	298,188	292,811		226,358	271,718

Bylae 1B
Staat van oordragte aan departementele agentskappe en rekeningre

Departement/agentskap-rekening	Oordragtoekenning				Uitgawe		2007/08	
	Aangepaste Toewysing	Oorgerol	Aanpassings	Totaal Beskikbaar	Werklike Oordrag	% van beskikbaar fondse oorgedra	Afronding Begrotingswet	
		R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000
SO00		4,258 4,258	- -	- 4,258	4,258 4,258	4,255 4,255	100	3,944 3,944

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State
 vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Bylae 1C

Staat van oordragte – niewinsgewende inrigtings

Niewinsgewende instellings	Oordragtoekenning				Uitgawe		2007/08
	Aange-paste Toewysing	Oorge-rol	Aanpas-sings	Totaal Besikbaar	Werklike Oordrag	% van beskikbare fondse oorgedra %	Afronding Begro-tingswet
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000		R'000
Oordragte							
Openbare gewone skole	565,557	-	(24,714)	540,843	553,673	102.4	554,399
Onafhanklike skole	48,406	-	(4,287)	44,119	44,119	100.0	39,712
Skole vir leerders met Spesiale Onderwysbehoeftes	101,518	-	2,401	103,919	95,081	91.5	79,019
Verdere-onderwys-en-opleidingkolleges	175,787	-	2,353	178,140	186,057	104.4	127,366
BOOV-privaatsentrum	22,423	-	(403)	22,020	22,020	100.0	19,230
VKO:Gr-R Openbare skole	70,197	-	29,385	99,582	81,790	82.1	23,718
VKO: Gr-R-gemeenskapsentrum	27,581	-	-	27,581	34,455	124.9	40,713
Totaal	1,011,469	-	4,735	1,016,204	1,017,195		884,157

Bylae 1D

Staat van oordrag te na huishoudings

Huishoudings	Oordragtoekenning				Uitgawe		2007/08
	Aange-paste Toewysing	Oorge-rol	Aanpas-sings	Totaal Besikbaar	Werklike Oordrag	% van beskikbare fondse oorgedra %	Afronding Begro-tingswet
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000		R'000
Oordragte							
Werknemersvoordele Besering aan diens	1,730	-	(1,730)	-	-	-	-
Werknemersvoordele Verlofgratifikasie	16,944	-	1,778	18,722	18,722	100	21,098
Werknemersvoordele Aftreevoordele	3,013	-	492	3,505	3,505	100	-
Werknemersvoordele Skeidingspakket	-	-	2,989	2,989	2,989	100	-
Beurse (niewerknemers)	29,415	-	(1,000)	28,415	28,414	100	28,334
Eise teen die staat (kt.)	-	-	1,403	1,403	1,403	100	2,072
Genadeblyk	109	-	(103)	6	6	100	30
Donasies 7 geskenke (kt.)	-	-	634	634	634	100	-
Totaal	51,211	-	4,463	55,674	55,673		51,534

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State

Bylae 1E

Oordragte ontvang (sluit geskenke, donasies en borgskappe in)

Naam van organisasie	Aard van geskenk, donasie of borgskap	2008/09 R'000	2007/08 R'000
In Kontant ontvang		-	101
		-	44
TOTAAL		-	145

Bylae 1F

Staat van geskenke, donasies en borgskappe gemaak en remissies, terugbetalings en betalings wat gemaak is as 'n genadeblyk

Aard van geskenk, donasie of borgskap	2008/09 R'000	2007/08 R'000
Betaal in kontant		
Borgskap van Jeugfeesprogram 2009	150	80
Subtotaal	150	80
Remissies, terugbetalings en betalings gemaak as 'n genadeblyk		
Reygersdal Primêr Begrafniskoste M Snyders	6	30
Subtotaal	6	30
TOTAAL	156	110

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State vir die jaar gëeindig 31 Maart 2009

Bylae 2A

Staat van finansiële waarborge gegee soos op 31 Maart 2009

Waarborginrigting	Waarborg t.o.v.	Oorspronklik gewaarborgde kapitaalbedrag R'000	Openings-balans 1 April 2008 R'000	Waarborg-uitgereik deur die jaar R'000	Gewaarborgde terugbetalings/ gekanselleer/ verminder/afgelos gedurende die jaar R'000	Herwaarderings R'000	Sluitings-balans 31 Maart 2009 R'000	Gewaarborgde rente vir jaar gëeindig 31 Maart 2009 R'000	Gerealiseerde verliese nie herwinbaar, d.i. eise uitbetaal R'000
Behuising									
0001 - Standard Bank van S.A. Bpk		-	1,194	-	769	-	425	-	-
0003 - Nedbank Bpk		-	61	20	61	-	20	-	-
0004 - Firstrand Bank Bpk: First National		-	614	-	218	-	396	-	-
0010 - Nedbank Bpk B O E geinkorporeer		-	99	-	88	-	11	-	-
0017 - Absa		-	3,099	32	2,653	-	478	-	-
0041 - Old Mutual Finance Limited		-	49	-	-	-	49	-	-
0052 - Peoples Bank Limited (Former FBC)		-	89	-	52	-	37	-	-
0053 - Nedbank Bpk NB geinkorporeer		-	178	-	135	-	43	-	-
0054 - First Rand Bank Bpk (Fnb - Forme)		-	1,563	169	754	-	978	-	-
0055 - Old Mutual Bank Div. van Nedbank		-	268	-	207	-	61	-	-
0444 - BoE Bank Limited		-	16	-	-	-	16	-	-
0516 - Green Start Home Loans (Pty) Ltd		-	25	65	-	-	90	-	-
0530 - National Housing Finance Corpora		-	67	-	-	-	67	-	-
Totaal		-	7,322	286	4,937	-	2,671	-	-

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Annexure 2B

Staat van moontlike laste soos op 31 Maart 2009

Aard van las	Openingsbalans 1 April 2008 R'000	Laste aangegaan gedurende die jaar R'000	Laste betaal/ gekanselleer/ vermindert deur die jaar R'000	Laste invorderbaar (Verskaf details hieronder) R'000	Eindsaldo 31 Maart 2009 R'000
Eise teen die Departement					
Verskeie	25,836	19,318	200	-	44,954
Verskuldig aan RWPF	-	325	-	-	325
TOTAAL	25,836	19,643	200	-	45,279

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Bylae 3
Eise invorderbaar

Regeringsentiteit	Bevestigde uitstaande balans		Onbevestigde uitstaande balans		Totaal	
	31/03/2009 R'000	31/03/2008 R'000	31/03/2009 R'000	31/03/2008 R'000	31/03/2009 R'000	31/03/2008 R'000
Departement						
Nasionale Departement van Onderwys	-	-	-	104	-	104
Noord-Kaap Onderwys (0067)	67	-	-	-	67	-
Oos-Kaap Onderwysdepartement	-	-	1,754	14	1,754	14
Nasionale Departement van Arbeid	-	-	19	214	19	214
RAVO	809	-	459	-	1,268	-
Korrektiewe Dienste	-	-	38	-	38	-
SADOU Suid-Afrikaanse Demokratiese Onderwysersunie	-	-	511	463	511	463
CTPA (Cape Teachers Professional Ass.)	-	-	85	41	85	41
Public Allied Workers Union S.A.	-	-	31	-	31	-
WK Dept. Maatskaplike Dienste	-	-	-	149	-	149
WK Dept. Gemeenskapsveiligheid	2	4	-	-	2	4
Departement van Landbou	20	-	-	-	20	-
Departement van Gesondheid	40	-	-	-	40	-
Kultuursake	-	-	149	-	149	-
Departement van die Premier	-	2	5	-	5	2
Clanwilliam Sekondêr (WED)	-	-	160	160	160	160
WK Provinciale Tesourie	-	1	-	-	-	1
NAPTOSA (Nat Admin & Prof Teachers of SA)	-	-	-	99	-	99
WK Departement van Vervoer en Openbare Werke	-	-	301	600	301	600
Dept. van Grondsake	-	-	-	23	-	23
NK Dept. van Justisie	-	9	-	-	-	9
Gauteng Onderwysdepartement	-	-	17	-	17	-
WK Departement van Plaaslike Bestuur	-	-	1	-	-	-
Totaal	938	16	3,530	1,867	4,467	1,883

WES-KAAP ONDERWYSDEPARTEMENT
BEGROTINGSPOS 5

Bylaes tot die Jaarlikse Finansiële State vir die jaar geëindig 31 Maart 2009

Bylae 4
Interdepartementele Betaalbares - Lopend

Regeringsentiteit	Bevestig-de balans		Onbevestigde balans		Totaal	
	31/03/2009	31/03/2008	31/03/2009	31/03/2008	31/03/2009	31/03/2008
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Departemente						
Huidige						
WK Dept. van Vervoer en Openb. Werke	-	21	4,179	4,179	4,179	4,200
Nasionale Dept. van Justisie en Konstitusionele Ontwikkeling	-	472	82	-	82	472
WK Dept. van Gesondheid	2	7	-	-	2	7
WK Prov. Tesourie	-	819	274	-	274	819
WK Dept. van Landbou	-	22	-	-	-	22
Nasionale Dept. van Arbeid	-	-	-	17	-	17
Nasionale Dept. van Grondsake	-	-	-	12	-	12
WK Dept. van Maatskaplike Ontwikkeling	-	8	-	-	-	8
Nasionale Dept. van Onderwys	-	-	3	3	3	3
N-Kaap Departement van Gesondheid	-	-	-	13	-	13
Nasionale SAPD	-	-	-	11	-	11
Dept. van Binnelandse Sake	9	-	-	9	9	9
Kwazulu-Natal Onderwysdepartement	-	-	6	10	6	10
WK Departement van Plaaslike Bestuur & Behuising	74	44	-	-	74	44
WK Departement van Vervoer en Openbare Werke	311	-	-	-	311	-
Departement van die Premier	-	-	364	-	364	-
Vrystaat Onderwys	52	-	-	-	52	-
NK Onderwysdepartement	33	-	-	-	33	-
Oos-Kaap Onderwysdepartement	-	-	18	-	18	-
Totaal	481	1,393	4,926	4,254	5,407	5,647